

EVROPSKA KOMISIJA

Bruselj, 14.3.2012
SWD(2012) 61 final

Part II

DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE

Elementi za skupni strateški okvir za obdobje 2014 –2020

**Evropski sklad za regionalni razvoj,
Evropski socialni sklad,
Kohezijski sklad,
Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja in
Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo**

PRILOGE

Kazalo

Priloga I: Tematski cilji

1. KREPITEV RAZISKAV, TEHNOLOŠKEGA RAZVOJA IN INOVACIJ	3
2. POVEČANJE DOSTOPA DO INFORMACIJSKIH IN KOMUNIKACIJSKIH TEHNOLOGIJ TER NJIHOVE UPORABE IN KAKOVOSTI.....	8
3. POVEČANJE KONKURENČNOSTI MALIH IN SREDNJIH PODJETIJ, KMETIJSKEGA SEKTORJA (ZA EKSRP) TER SEKTORJA RIBIŠTVA IN RIBOGOJSTVA (ZA ESPR)	11
4. PODPORA PREHODU NA NIZKOOGLJIČNO GOSPODARSTVO V VSEH SEKTORJIH	14
5. SPODBUJANJE PRILAGAJANJA NA PODNEBNE SPREMEMBE TER PREPREČEVANJA IN UPRAVLJANJA TVEGANJ	18
6. VARSTVO OKOLJA IN SPODBUJANJE UČINKOVITE RABE VIROV	20
7. SPODBUJANJE TRAJNOSTNEGA PROMETA IN ODPIRAVA OZKIH GRL V KLJUČNIH OMREŽNIH INFRASTRUKTURAH	25
8. SPODBUJANJE ZAPOSLOVANJA IN MOBILNOSTI DELOVNE SILE	28
9. SPODBUJANJE SOCIALNE VKLJUČENOSTI IN BOJ PROTI REVŠČINI	32
10. NALOŽBE V IZOBRAŽEVANJE, SPRETNOSTI IN VSEŽIVLJENJSKO UČENJE	37
11. POVEČANJE INSTITUCIONALNIH ZMOGLJIVOSTI IN ZAGOTAVLJANJE UČINKOVITE JAVNE UPRAVE.....	41

Priloga II: Prednostne naloge sodelovanja

PRILOGA I: TEMATSKI CILJI

1. KREPITEV RAZISKAV, TEHNOLOŠKEGA RAZVOJA IN INOVACIJ

1.1 Ključni cilji, ki jih obravnavajo skladi SSO

Krovni cilj strategije Evropa 2020:

izboljšanje pogojev za raziskave in razvoj, predvsem s ciljem, da javne in zasebne naložbe dosežejo 3 % BDP.

Trenutno stanje:

na podlagi nacionalnih ciljev bi EU do leta 2020 zgrešila zastavljeni cilj 3 % za približno 0,3 odstotne točke. Leta 2009 je stopnja naložb v raziskave in razvoj znašala 2,01 %¹.

„[...] evropska konkurenčnost, naša zmožnost ustvarjanja milijonov novih delovnih mest, ki bi nadomestila tista, izgubljena v krizi, in na splošno naš prihodnji življenjski standard [so] odvisni od naše sposobnosti za spodbujanje inovacij izdelkov, storitev, poslovnih in družbenih postopkov in modelov².“ Glavni cilj skladov je tako odpravljanje ozkih grl v inovacijah ter povečanje naložb v raziskave in razvoj s tesnim sodelovanjem med javnimi in zasebnimi akterji.

Ključni ukrepi za Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR):

- inovacije v podjetjih. To vključuje razširjanje in uvajanje novih tehnologij, zlasti ključnih omogočitvenih tehnologij, s sodelovanjem z akterji na področju raziskav in izobraževanja, prenosa tehnologije, uporabnih raziskav, tehnološkega razvoja in predstavitvenih naprav, da bi podjetja lažje razvijala bolj inovativne proizvode, postopke, trženje in storitve ter diverzificirala nacionalno/regionalno gospodarstvo z novimi hitro rastočimi dejavnostmi;
- krepitev zmogljivosti v državah članicah in regijah za odličnost v raziskavah in inovacijah ter tehnološke spremembe z naložbami v inovativne rešitve ter raziskovalno infrastrukturo in opremo, zlasti tiste v evropskem interesu v okviru pobud skupnega načrtovanja³, raziskovalne infrastrukture ESFRI (Evropskega strateškega foruma za raziskovalno infrastrukturo)⁴, razvoja regionalnih partnerskih ustanov ter v okviru Evropskega strateškega načrta za energetska tehnologija⁵. To vključuje podporo za nacionalne/regionalne raziskovalne ustanove ter tehnološke centre, centre za

¹ COM(2011) 815 final, Letni pregled rasti 2012 – Priloga I.

² COM(2010) 546 final, Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, „Vodilna pobuda iz strategije Evropa 2020 – Unija inovacij“.

³ Posebne kompetence bi bilo mogoče razvijati na ključnih področjih za industrijo in gospodarski razvoj, kot so meroslovje, kot del evropskega metrološkega raziskovalnega programa, ki podpira krepitev zmogljivosti v nekaterih državah/regijah v okviru skupnega programa med 22 državami in Evropsko unijo.

⁴ Zaveza Unije inovacij št. 5, COM(2010) 546 final, Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, „Vodilna pobuda iz strategije Evropa 2020 – Unija inovacij“.

⁵ COM(2009) 519 final, „Vlaganje v razvoj tehnologij z nizkimi emisijami ogljika (Načrt SET)“.

usposabljanja in znanstvene parke, ki je jasno osredotočena na spodbujanje uporabnih raziskav z okrepljenim sodelovanjem z industrijo za povečanje zasebnih naložb v raziskave in inovacije;

- krepitev zmogljivosti v državah članicah in regijah za hitro gospodarsko izkoriščanje novih idej, ki izhajajo iz raziskav in inovacij. To vključuje podporo za grozde, partnerstva o sodelovanju med akterji na področju raziskav, izobraževanja in inovacij, poslovno infrastrukturo za raziskave in inovacije, spodbujanje poslovnih svetovalnih storitev za raziskave in inovacije, tudi na področju storitev, ustvarjalne centre, kulturne in ustvarjalne panoge ter socialne inovacije, pilotne in predstavitvene dejavnosti ter povečevanje povpraševanja po inovativnih proizvodih, tudi z izbiranjem inovacij v javnih naročilih.

Ključni ukrepi za Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP):

pospeševanje inovacij in baz znanja na podeželskih območjih s:

- sodelovanjem med sektorji kmetijstva, prehrane, gozdarstva in drugimi akterji ter oblikovanjem grozdov in omrežij. Sodelovanje v tem okviru je lahko v obliki pilotnih projektov in razvoja novih proizvodov, praks, postopkov in tehnologij, vključno z uvedbo nizkoogljicnih in zelenih tehnologij;
- vzpostavitev in uporabo svetovalnih storitev, vključno z upravljanjem kmetij ter kmetijskimi in gozdarskimi svetovalnimi storitvami, obenem pa zagotavljanjem, da imajo kmetje, lastniki gozdov in MSP na podeželskih območjih dostop do svetovalnih storitev za boljšo gospodarsko in okoljsko učinkovitost;

krepitev povezav med kmetijstvom in gozdarstvom ter raziskavami in inovacijami z:

- vzpostavitev operativnih skupin, ki združujejo kmete, raziskovalce, svetovalce, civilno družbo in podjetja, ki so vključeni v kmetijski in živilski sektor, da bi razvile in izvajale inovativne projekte na področjih skupnega interesa. Te operativne skupine bodo del evropskega partnerstva za inovacije na področju produktivnosti in trajnosti kmetijstva.

1.2 Splošna načela izvajanja

Z vodilno pobudo „Unija inovacij“ je bilo izpostavljeno, da je treba sklade v celoti izkoristiti za razvoj raziskovalnih in inovacijskih zmogljivosti v vsej Evropi, ki temeljijo na strategijah pametne specializacije. Te lahko omogočijo učinkovitejšo rabo javnih sredstev in spodbudijo zasebne naložbe⁶. Take strategije bodo zagotovile okvir za naložbe v raziskave in inovacije, osredotočenost teh dejavnosti na posebne gospodarske prednosti ter potencialne regij in držav članic, opredelitev nišne specializacije, tehnološko diverzifikacijo ter razlikovanje proizvodov, procesov in storitev ter prispevale k preprečevanju podvajanja in razdrobljenosti prizadevanj v okviru politike.

Naložbe v raziskave in inovacije so pomembne za vse vrste regij v EU. Vendar bo osredotočenost naložb odražala raven razvoja: tehnološko vodilne regije se bodo osredotočile na ohranjanje prednosti, medtem ko si jih bodo obrobne regije prizadevale dohiti in utrditi

⁶ COM(2011) 17 final, Sporočilo Komisije, „Prispevek regionalne politike k trajnostni rasti v okviru strategije Evropa 2020“.

pot k odličnosti. Za manj razvite regije in regije v prehodu bo za njihovo lažje sodelovanje v Evropskem raziskovalnem prostoru in za razvoj inovacijam prijaznega okolja za podjetja in civilno družbo zlasti pomembna krepitev raziskovalne in inovacijske zmogljivosti⁷ ter povečanje dostopnosti do znanja ter uporabe raziskav in inovacij z osredotočanjem na prenos tehnologije ali skupno izumljanje aplikacij generične tehnologije na enem ali več pomembnih področij nacionalnega/regionalnega gospodarstva⁸ ter komercializacija rezultatov raziskav. Naložbe za bolj razvite regije bi morale biti osredotočene na spodbujanje novih, hitro rastočih podjetjih, ki temeljijo na tehnologiji, ter hitro gospodarsko in komercialno izkoriščanje rezultatov raziskav in inovacij. Tako regionalna raznovrstnost zahteva različne politike glede na vrsto regije, z različnimi poudarki glede ustvarjanja, širjenja in uporabe znanja v gospodarstvu, vendar s skupnim ciljem razvijanja učinkovitih sistemov inovacij.

Cilj medregionalnega sodelovanja bi moralo biti povečanje učinkovitosti kohezijske politike s spodbujanjem izmenjave izkušenj med regijami, da bi izboljšali zasnovo in izvajanje operativnih programov.

Financiranje EU ne bi smelo nadomestiti zasebnega financiranja; namesto tega bi bilo treba finančne instrumente uporabiti za povečanje zasebnega financiranja raziskav in inovacij⁹.

Enakost med spoloma je treba upoštevati pri določitvi področij ukrepov za krepitev raziskav in inovacij. Z upoštevanjem načela enakosti spolov pri financiranih raziskavah in inovacijah bi lahko izboljšali metode in rezultate proizvodov raziskovanja.

1.3 Dopolnjevanje in usklajevanje

Krepitev sinergije in komplementarnosti med kohezijsko politiko ter okvirnim programom za raziskave in inovacije Obzorje 2020 je ključnega pomena, obenem pa je treba jasno razmejiti njune naloge. S tem se lahko poveča dodana vrednost evropskih politik na področju raziskav in inovacij, nadalje izkoristijo evropske razsežnosti, zlasti v Evropskem raziskovalnem prostoru, hkrati pa preprečijo podvajanja ter razdrobljenost prizadevanj na nacionalni in regionalni ravni.

Za krepitev teh sinergij v praksi je bistveno, da nacionalni in/ali regionalni organi upravljanja skladov kohezijske politike razvijejo strategije pametne specializacije¹⁰ v tesnem sodelovanju z organi, pristojnimi za raziskave in inovacije, ki jih najbolj neposredno zadeva program Obzorje 2020, in z vključevanjem zainteresiranih strani, kot so univerze in visokošolske ustanove, lokalne industrije ter socialni partnerji. V podporo razvoju teh strategij bi bilo treba uporabiti platformo pametne specializacije¹¹, ki jo je vzpostavila Komisija. Te strategije bi morale upoštevati tako predhodne ukrepe za sodelovanje v projektih iz programa Obzorje 2020 in nadaljnje ukrepe za širjenje rezultatov teh projektov, ki se financirajo iz skladov SSO. Kot je navedeno zgoraj, veljata obe možnosti ukrepov, predhodnih in nadaljnjih, za ključne ukrepe v okviru trenutnega strateškega okvira Skupnosti.

---

⁷ „Policy implications arising from ex-post evaluations of Cohesion Policy programmes 2000-2006 co-financed by the ERDF (Objective 1&2)“, zbirno poročilo, marec 2010.

⁸ „Knowledge for Growth: prospects for science, technology and innovation“, Evropska komisija, november 2009.

⁹ COM(2010) 546 final, „Vodilna pobuda iz strategije Evropa 2020 – Unija inovacij“, str. 20.

¹⁰ Resolucija Evropskega parlamenta, 2011/C 161 E/16, „Uresničevanje sinergij med namenskimi sredstvi za raziskave in inovacije iz Uredbe (ES) št. 1080/2006 o Evropskem skladu za regionalni razvoj ter Sedmim okvirnim programom za raziskave in razvoj“.

¹¹ COM(2010) 546 final, „Vodilna pobuda iz strategije Evropa 2020 – Unija inovacij“, str. 21.

- Program Obzorje 2020 ne bo podpiral krepitev zmogljivosti, pri dodeljevanju sredstev pa se ne bo upoštevalo geografskih posebnosti. Predhodne ukrepe za pripravo regionalnih akterjev na področju raziskav in inovacij za sodelovanje v projektih iz programa Obzorje 2020 bi bilo zato treba razvijati s krepitvijo zmogljivosti v okviru skladov SSO, zlasti ESRR. To lahko vključuje krepitev infrastruktur in opreme evropskega interesa na področju raziskav in inovacij, pa tudi manjših partnerskih ustanov regionalnega pomena, ki napredujejo k odličnosti v raziskavah, posodobitev univerz, visokošolskih ustanov in raziskovalnih organizacij, razvoj revizij tehnologije, iskanje mednarodnih partnerjev ter informacijske kampanje v podjetjih in tehnoloških centrih za spodbujanje in olajšanje sodelovanja v programu Obzorje 2020.
- Nadaljnji ukrepi bi morali zagotoviti načine za hitro izkoriščanje in širjenje rezultatov na področju raziskav in inovacij, ki izhajajo iz programa Obzorje 2020, na trg, s posebnim poudarkom na ustvarjanju inovacijam prijaznega poslovnega okolja za MSP¹² in regionalno industrijo. Obstaja potreba po uporabi skladov SSO za zagotavljanje poslovnih storitev, financiranje inkubatorjev, vzpostavitev posebnih mrež in razvoj projektov na univerzah v podporo prvemu dostopu regionalnih MSP do evropskih programov, kot je Obzorje 2020.
- Ukrepi, ki jih je Komisija predlagala na podlagi „odpravljanja vrzeli na področju inovacij“ kot dela družbenega izziva „vključujoče, inovativne in varne družbe“ v programu Obzorje 2020, bodo bistvenega pomena pri ustvarjanju sinergij s kohezijsko politiko.

Ukrepi v okviru tega tematskega cilja bi morali biti usklajeni z ukrepi v okviru tematskih ciljev, povezanimi z razvojem IKT, krepitvijo konkurenčnosti MSP ter naložbami v izobraževanje, spretnosti in vseživljenjsko učenje. Prav tako bi morali biti usklajeni z ukrepi Marie Skłodowske-Curie in sredstvi ESS za razvoj človeških virov na področju raziskav in inovacij v okviru tematskih ciljev za zaposlovanje, izobraževanje in socialno vključevanje. Države članice se spodbuja, da v celoti izkoristijo sinergije med naložbami v raziskave in inovacije ter uporabo ESS za financiranje posodobitve terciarnega izobraževanja, vključno z razvojem podiplomskega študija, izboljšanje raziskovalnih zmogljivosti ter znanja študentov, usposabljanja raziskovalcev ter dejavnosti mrežnega povezovanja in partnerstev med raziskovalnimi in tehnološkimi centri, visokošolskimi ustanovami in podjetji. V okviru ESS in ESRR so lahko sofinancirana partnerstva med izobraževalnimi ustanovami, podjetji in raziskovalnimi institucijami.

Ti ukrepi bi morali biti usklajeni s transnacionalnimi partnerstvi med podjetji in izobraževalnimi ustanovami, v obliki koalicij znanja in zvez za sektorske spretnosti, ki lahko prejmejo podporo iz programa „Erasmus za vse“¹³. Pri pilotnih projektih in predstavitvenih dejavnostih ter javnih naročilih na področju inovacij je treba upoštevati prednostne naloge evropskih partnerstev za inovacije¹⁴.

Pri EKSRP se je treba poleg upoštevanja splošnih navedenih načel osredotočiti na podpiranje raziskav, ki se odzivajo na posebne potrebe kmetov in gozdarjev, zlasti tistih majhnega obsega, ter na spodbujanje upoštevanja rezultatov raziskav in uporabo inovacij v teh sektorjih.

¹² Strokovna skupine za sinergije med 7OP, programom za konkurenčnost in inovativnost ter skladi kohezijske politike, „Končno poročilo strokovne skupine na področju sinergij“, Evropska komisija, junij 2011.

¹³ COM(2011) 788 final, „Program Unije za izobraževanje, usposabljanje, mlade in šport“.

¹⁴ COM(2010) 546 final, „Vodilna pobuda iz strategije Evropa 2020 – Unija inovacij“, str. 22.

Novo evropsko partnerstvo za inovacije na področju produktivnosti in trajnosti kmetijstva bo pomemben pristop k boljšim povezavam med raziskavami in kmetijskimi praksami, zlasti prek mreže evropskega partnerstva za inovacije. Ukrepi, predlagani v okviru družbenega izziva „Zagotavljanje hrane, trajnostno kmetijstvo, morske in pomorske raziskave ter biogospodarstvo“ v okviru programa Obzorje 2020, bi morali okrepiti sinergije s politiko razvoja podeželja in Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo.

2. POVEČANJE DOSTOPA DO INFORMACIJSKIH IN KOMUNIKACIJSKIH TEHNOLOGIJ TER NJIHOVE UPORABE IN KAKOVOSTI

2.1 Ključni cilji, ki jih obravnavajo skladi SSO

Kot je navedeno v integriranih smernicah bi „države članice [...] morale spodbujati uvajanje in razvoj hitrega interneta kot bistvenega sredstva za dostop do znanja in sodelovanje pri njegovem ustvarjanju.¹⁵“ Cilj Evropske digitalne agende¹⁶ je zagotoviti pametno, trajnostno in vključujočo gospodarsko rast z vzpostavitvijo digitalnega enotnega trga ter izkoriščanjem inovacijskega potenciala s hitrimi in ultra hitrimi internetnimi povezavami ter interoperabilnimi storitvami in aplikacijami¹⁷. Informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT) so pomembno gonilo gospodarske rasti, inovacij in produktivnosti, ki segajo na veliko področij.

Ključni ukrepi za ESRR:

- uvajanje odprtih, dostopnih in trajnostnih infrastruktur za dostop naslednjih generacij, ki so dostopne vsem v nezadostno preskrbljenih območjih in gospodarskih centrih manj razvitih regij s ciljem ustvarjanja delovnih mest ter doprinosa k višji produktivnosti in bolj konkurenčnemu evropskemu gospodarstvu;
- aplikacije e-uprave s ciljem krepitve inovacij, posodobitve javnih uprav in dostopa državljanov do teh storitev, vključno z marginaliziranimi skupinami in invalidi;
- aplikacije IKT, ki prispevajo k reševanju prihodnjih družbenih izzivov in izkoriščanju priložnosti, kot so e-zdravje, staranje prebivalstva, zmanjševanje emisij ogljika, učinkovita raba virov, izobraževanje, e-vključenost, energetska učinkovitost, e-uprava, celovite rešitve IKT za „pametna mesta“, obveščanje in krepitev vloge potrošnikov;
- naložbe v obsežno uvajanje inovacij, ki temeljijo na IKT, v regijah in med njimi za reševanje ključnih družbenih izzivov.

Ključni ukrepi za EKSRP:

povečanje dostopnosti IKT za vse ter njihove kakovosti in uporabe na podeželskih območjih z:

- vzpostavitvijo, izboljšanjem in razširjanjem širokopasovne infrastrukture, vključno s pasivno širokopasovno infrastrukturo;
- aplikacijami in storitvami IKT v podporo trajnosti ter konkurenčnosti podeželskih območij, kmetijstva in predelave hrane;
- digitalnimi vsebinami, pomembnimi za razvoj turizma na podeželskih območjih;

¹⁵ Integrirane smernice, Smernica 4.

¹⁶ COM(2010) 245 final/2, „Evropska digitalna agenda“.

¹⁷ Zaveza 48, Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, „Vodilna pobuda: Evropska digitalna agenda“.

- spodbujanjem digitalne pismenosti kmetov, upraviteljev gozdov in podeželskih podjetij zunaj formalnih izobraževalnih sistemov.

2.2 Splošna načela izvajanja

Praviloma mora biti podpora v okviru skladov SSO, zlasti prek instrumentov nepovratnih sredstev, osredotočena na področja, na katerih trg ne zagotavlja dovolj zasebnih naložb. Kadar je mogoče, je treba podporo zagotoviti s finančnimi instrumenti¹⁸. Treba bi bilo raziskati možnosti privabljanja zasebnega kapitala za naložbe in razvoj inovativnih storitev na podlagi izboljšanja kreditne kvalitete z ESRR, tudi v povezavi z instrumentom za povezovanje Evrope. Sprejetje dolgoročnih naložbenih modelov mora biti skladno s smernicami EU o širokopasovnih naložbah¹⁹, upoštevanje predpisov o državni pomoči pa mora okrepiti regionalne inovacije in konkurenčnost, zagotoviti visoko raven konkurenčnosti ter ustvariti enake pogoje za vse subjekte na trgu. Tako vzpostavljena infrastruktura bi morala omogočati razčlenitev storitev na ravni končnih uporabnikov, pa tudi diferenciacijo storitev in popolno neodvisnost operaterjev in ponudnikov storitev.

Ključne omogočitvene tehnologije, ki temeljijo na IKT, so pomembna medsektorska gonila za inovacije v številnih gospodarskih in družbenih sektorjih. Naložbe v razvoj izdelkov, storitev in aplikacij IKT ter ukrepe, ki temeljijo na povpraševanju, bi bilo treba osredotočiti na uporabo teh tehnologij za obvladovanje ključnih družbenih izzivov in priložnosti, kot so zdravje in demografske spremembe, energetska učinkovitost, e-uprava ter krepitev regionalne zmogljivosti za načrtovanje teh ukrepov v vseh regijah. Cilj ukrepov na tem področju bi morala biti krepitev vloge posameznikov, konkurenčnosti podjetij in učinkovitosti javne uprave, vključno z boljšo uporabo in izmenjavo podatkov, spodbujanjem privlačnosti regij v primerjavi z drugimi deli sveta ter preprečevanjem selitve gospodarske dejavnosti in upada prebivalstva na manj razvitih območjih.

2.3 Dopolnjevanje in usklajevanje

Ukrepe v okviru tega tematskega cilja je treba za krepitev uporabe IKT in aktivni doprinos k razvoju digitalne pismenosti dopolnjevati z ukrepi, ki jih podpira ESS²⁰, za spodbujanje digitalne pismenosti v sistemih formalnega izobraževanja in usposabljanja, ozaveščanje ter učinkovito usposabljanje in izdajanje spričeval IKT zunaj formalnih sistemov izobraževanja, vključno z uporabo spletnih orodij in digitalnih medijev za preusposabljanje in nadaljnji poklicni razvoj. Posebno pozornost bo treba nameniti izboljšanju privlačnosti sektorja IKT za mlade v starosti od 15 do 24 let in za ženske. Ker bi morale biti koristi digitalne družbe na voljo vsem, mora biti cilj podpore tudi povezovanje in krepitev vloge prikrajšanih družbenih skupin v digitalni družbi, vključno z e-storitvami in drugimi podpornimi ukrepi (kot so e-spretnosti in enostaven dostop do storitev e-učenja, e-izobraževanja, e-uprave, e-okolja, e-zdravja) ter reševanje posebnih izzivov e-dostopnosti.

Naložbe EKSRP v IKT morajo biti uporabljene na način, ki dopolnjuje podobne naložbe na podeželskih območjih v okviru ESRR (če je podpora ESRR na voljo) in povezane ukrepe usposabljanja v okviru ESS.

¹⁸ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, „Vodilna pobuda: Evropska digitalna agenda“.

¹⁹ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/broadband2011/broadband2011_en.pdf.

²⁰ V okviru tematskih ciljev za zaposlovanje, izobraževanje in socialno vključevanje.

Treba je zagotoviti uskladitev s programom „Erasmus za vse“²¹, zlasti s projekti strateškega sodelovanja, s katerimi se bo prek nadnacionalnih dejavnosti podpiralo spodbujanje digitalnih kompetenc ter uporaba IKT na ustanovah za izobraževanje in usposabljanje.

Na koncu pa bi morali biti s skladi SSO financirani ukrepi, ki dopolnjujejo naložbe instrumenta za povezovanje Evrope²², ki bo prispeval k financiranju infrastrukture, potrebne za uvedbo e-osebne izkaznice, e-javnih naročil, elektronskih zdravstvenih kartotek, evropske digitalne knjižnice Europeana, portala e-pravosodje in storitev na področju carine. Z instrumentom za povezovanje Evrope bi se prav tako zagotovila interoperabilnost in pokrili stroški vodenja infrastrukture na evropski ravni, saj bi se povezale infrastrukture držav članic. Usklajevanje ukrepov v okviru kohezijske politike, instrumenta za povezovanje Evrope in programa Obzorje 2020 na nacionalni ravni bo ključnega pomena za zagotavljanje sinergije in dopolnjevanja ter za preprečevanje podvajanja prizadevanj.

---

²¹ COM(2011) 788 final, „Program Unije za izobraževanje, usposabljanje, mlade in šport“.

²² COM(2011) 665, Predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi instrumenta za povezovanje Evrope.

3. POVEČANJE KONKURENČNOSTI MALIH IN SREDNIH PODJETIJ, KMETIJSKEGA SEKTORJA (ZA EKSRP) TER SEKTORJA RIBIŠTVA IN RIBOGOJSTVA (ZA ESPR)

3.1 Ključni cilji, ki jih obravnavajo skladi SSO

Mala in srednja podjetja so steber evropskega gospodarstva ter so glavno gonilo rasti, ustvarjanja delovnih mest in kohezije, saj zagotavljajo dve tretjini delovnih mest v zasebnem sektorju in prispevajo 58 % k skupni dodani vrednosti, ki jo ustvarjajo podjetja v EU. Naložbe v MSP zato veliko prispevajo k rasti, zaposlovanju in koheziji. MSP imajo jasno opredeljeno vlogo pri upravljanju strukturnih sprememb in prehoda v svetovnem gospodarstvu, temelječem na znanju, in pri ustvarjanju novih zaposlitvenih možnosti. Sama MSP nimajo pristojnosti za izvajanje vrednostne verige v velikem obsegu in so zato odvisna od ustvarjanja povezav znotraj in zunaj njihove regije porekla.

Ukrepi EKSRP za povečanje konkurenčnosti kmetijskega sektorja bodo pomagale zagotoviti trajnostno proizvodnjo hrane v EU in prispevale k ustvarjanju delovnih mest ter ohranjanju podeželskih območij in njihove rasti. Posebni izzivi, ki jih je treba obravnavati, so velikost kmetijskih gospodarstev v nekaterih regijah, ki ovira konkurenčnost, starostna struktura sektorja, v katerem je samo 6 % kmetov mlajših od 35 let, in potrebo po spodbujanju produktivnosti in učinkovitosti, da se sektor odzove na konkurenco iz tretjih držav, naraščajoče stroške surovin, nestanovitnost trga in okoljske izzive.

Ključni ukrepi za ESRR:²³

- naložbe v podjetništvo, vključno z zagotavljanjem zagonskega kapitala, jamstev, posojil ter vmesnega in začetnega kapitala s finančnimi instrumenti in podporo za oblikovanje poslovnih načrtov;
- naložbe v komercialno uporabo novih idej in rezultatov raziskav ter ustvarjanje več na znanju temelječih podjetij z ukrepi, prilagojenimi potrebam MSP na različnih stopnjah razvoja in skozi vso vrednostno verigo inovacij;
- poslovne svetovalne storitve, zlasti na področju ustanavljanja podjetij, prenosa podjetij, dostopa do novih trgov, poslovnih strategij in spremljanja, prenosa tehnologije in predvidevanj, pa tudi inovacij, ki so osredotočene na uporabnike in temeljijo na novi zasnovi, krepitve zmogljivosti za upravljanje inovacij ter spodbujanja razvoja in uporabe takšnih storitev s programi inovacijskih bonov;
- podpora razvoju spletnih orodij za zagotavljanje usmerjenih informacij in lajšanje upravnih postopkov za MSP, zlasti na področju javnih naročil, zaposlitvene zakonodaje, socialne varnosti, obdavčevanja in standardizacije;
- razvoj novih poslovnih modelov, vključno z novimi vrednostnimi verigami in organizacijo trženja, zlasti za olajšanje internacionalizacije;

²³ COM(2010) 614, Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Vodilna pobuda: „Celostna industrijska politika za dobo globalizacije – Konkurenčnost in trajnost v središču pozornosti“.

- razvoj MSP na področjih v vzponu, povezanih z evropskimi in regionalnimi izzivi, kot so ustvarjalne in kulturne industrije, nove oblike turizma in inovativne storitve, ki odražajo nove družbene zahteve, ali proizvodi in storitve, povezani s starajočim se prebivalstvom, nego in zdravjem, ekološke inovacije, nizkoogljično gospodarstvo in učinkovita raba virov, vključno z usklajevanjem z javnimi naročili za pospešitev tržne uveljavitve inovativnih rešitev in uspešno reševanje teh izzivov.

Ključni ukrepi za EKSRP:

- prestrukturiranje kmetij z velikimi strukturnimi težavami, zlasti z naložbami na kmetijah za izboljšanje uspešnosti kmetijskega gospodarstva ali v podporo sposobnosti preživetja kmetij, gospodarske trajnosti, z naložbami, povezanimi s predelavo, trženjem in razvojem kmetijskih proizvodov ali z naložbami v infrastrukturo za razvoj in prilagajanje kmetijstva;
- generacijska pomladitev v kmetijskem sektorju, zlasti s pomočjo za zagon novega podjetja za mlade kmete;
- vključitev primarnih proizvajalcev v verigo preskrbe s hrano s podporo za sheme kakovosti, promocijo na lokalnih trgih, horizontalnim in vertikalnim sodelovanjem, novimi možnostmi trženja in povezovanja, razvojem kratke dobavne verige ter vzpostavljanjem skupin proizvajalcev;
- obvladovanje tveganja v okviru kmetij z vrsto orodij za pomoč kmetom pri učinkovitem upravljanju vedno večjih gospodarskih in okoljskih tveganj, vključno z boleznimi živali in rastlin, ter podpora za naložbe v preventivne in sanacijske ukrepe.

Ključni ukrepi za Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo (ESPR):

- razvoj podjetij, poslovnih spretnosti ter podjetništva na področju ribištva in ribogojstva za povečanje njihove konkurenčnosti, sposobnosti preživetja in trajnosti;
- uvajanje ali razvoj novih ali izboljšanih proizvodov, postopkov, tehnologij ter sistemov upravljanja in organizacije na vseh ravneh dobavne verige v sektorjih ribištva in ribogojstva za povečanje dodane vrednosti ribiških proizvodov in proizvodov iz ribogojstva ter zmanjšanje proizvodnih stroškov;
- izboljšanje ureditve trga v sektorjih ribištva in ribogojstva.

3.2 Splošna načela izvajanja

Podpora EU za MSP iz ESRR, EKSRP in ESPR mora biti bolj ciljno usmerjena ter osredotočena na povečanje konkurenčnosti in rasti MSP v skladu z Aktom za mala podjetja in njegovim pregledom²⁴. Ukrep mora zajemati celotno paleto instrumentov politike MSP. Države članice morajo pri podpiranju MSP narediti odločilen premik od shem nepovratnih pomoči k finančnim instrumentom, kot so zagotavljanje zagonskega kapitala, jamstev, posojil ter vmesnega in začetnega kapitala. To bi moralo vključevati zagotavljanje finančnih instrumentov iz EKSRP, ki zagotavljajo dostop do kapitala za produktivne naložbe v kmetijskem, gozdarskem in živilskopredelovalnem sektorju ter za MSP na podeželskih

²⁴ COM(2008) 394 final in COM(2011) 78 final.

območjih. Podpora bi morala biti zagotovljena v okviru tekočih pobud za analizo ter zmanjšanje upravnih in regulativnih bremen za MSP, s posebnim poudarkom na mikro podjetjih.

3.3 Dopolnjevanje in usklajevanje

Ukrepe v okviru tega tematskega cilja je treba izvajati ob upoštevanju, da je v Evropi premalo podjetnikov, poleg tega pa je med njimi nesorazmerno manj podjetnic kot podjetnikov. Posebno pozornost je treba nameniti obvladovanju dejavnikov, ki ženske odvrčajo od podjetništva. Ukrepe v okviru tega tematskega cilja je treba za povečanje konkurenčnosti MSP okrepiti z ukrepi, ki jih financira ESS²⁵. Ti ukrepi morajo biti osredotočeni na razvoj zmogljivosti MSP za predvidevanje in obvladovanje sprememb s prepoznavanjem trendov zaposlovanja in spretnosti, na zagotavljanje podpore za organizacijski razvoj, obveščanje in svetovanje MSP, na uvajanje inovativnih oblik organizacije dela in/ali prožnih ureditev delovnega časa ter na spodbujanje naložb podjetij v usposabljanje. Ukrepi v okviru tega tematskega cilja morajo prav tako dopolnjevati ukrepe, ki jih financira ESS za podporo podjetništvu, samozaposlovanju in ustanavljanju podjetij (v okviru tematskega cilja zaposlovanja), ter ukrepe za podporo socialnih podjetij, ki se lahko zagotovi iz ESS in ESRR (v okviru tematskega cilja socialne vključenosti).

Ukrepi v okviru tega tematskega cilja morajo dopolnjevati ukrepe, ki se financirajo v okviru Programa EU za konkurenčnost podjetij ter MSP²⁶ ter bodo usmerjeni na finančne instrumente in podporo za internacionalizacijo podjetij z 1) izboljšanjem dostopa do finančnih sredstev za MSP v obliki lastniških in dolžniških instrumentov; 2) vzpostavitvijo instrumenta za posojila, ki bo MSP zagotavljal ureditev za neposredno ali drugo delitev tveganja s finančnimi posredniki za zagotavljanje posojil; 3) izboljšanjem dostopa do trgov v Uniji in po svetu ter (4) spodbujanjem podjetništva. Dejavnosti bodo vključevale razvoj podjetniških spretnosti in odnosa, zlasti med novimi podjetniki, mladimi, ženskami in ranljivimi skupinami, na primer invalidi.

---

²⁵ V okviru tematskih ciljev za zaposlovanje, izobraževanje in socialno vključenost.

²⁶ COM(2011) 834 final.

4. PODPORA PREHODU NA NIZKOOGLJIČNO GOSPODARSTVO V VSEH SEKTORJIH

4.1 Ključni cilji, ki jih obravnavajo skladi SSO

Krovni cilj strategije Evropa 2020:

zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za vsaj 20 % v primerjavi z ravno iz leta 1990 ali za 30 %, če za to obstajajo ugodni pogoji;

povečanje deleža obnovljivih virov v končni porabi energije na 20% ter

povečanje energetske učinkovitosti za 20 %.

Trenutno stanje²⁷:

glede ciljev 20/20/20 je mogoče iz zadnjih napovedi zmanjšanja emisij²⁸ sklepati, da bi EU kot celota lahko izpolnila svoj cilj 20-odstotnega zmanjšanja emisij toplogrednih plinov, medtem ko bi številne države članice svoje zavezujoče nacionalne cilje lahko izpolnile le z oblikovanjem dodatnih politik. Kar zadeva učinkovito porabo energije, je v pripravi celovita analiza nacionalnih ciljev držav članic. Poročilo naj bi bilo pripravljeno v začetku leta 2012. Načeloma naj bi bilo mogoče na podlagi pravno zavezujočih nacionalnih ciljev držav članic doseči cilj 20 % energije iz obnovljivih virov do leta 2020, če bi države članice v celoti izvedle svoje akcijske načrte glede obnovljivih virov energije. Delež tovrstne energije se je na ravni EU z 10,3 % v letu 2008 povečal na 11,6 %²⁹ v letu 2009.

Poleg ciljev za leto 2020 pa je v sporočilu „Načrt za prehod na konkurenčno gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika do leta 2050“³⁰ določena pot za doseganje cilja, ki ga je Evropski svet sprejel 29. in 30. oktobra 2009, in sicer za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za 80 % do 95 % do leta 2050 v primerjavi z ravno iz leta 1990.

ESRR, Kohezijski sklad in EKSRP lahko prispevajo k hitrejšemu izvajanju zakonodaje EU o obnovljivih energetskih virih in energetske učinkovitosti, zlasti Direktive o energetske učinkovitosti stavb³¹, Direktive o energetskih storitvah³², Direktive o obnovljivi energiji³³ in Evropskem strateškem načrtu za energetske tehnologije³⁴.

Ključni ukrepi za ESRR:

- naložbe v večjo uporabo pogodb za zagotavljanje energetske učinkovitosti v javnih zgradbah in stanovanjskem sektorju.

²⁷ COM(2011) 815 final, Letni pregled rasti 2012 – Priloga I.

²⁸ COM(2011) 1151, 7.10.2011.

²⁹ Začasni podatki.

³⁰ COM(2011) 112 final.

³¹ Direktiva 2010/31/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. maja 2010 o energetske učinkovitosti stavb.

³² Direktiva 2006/32/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2006 o učinkovitosti rabe končne energije in o energetskih storitvah ter o razveljavitvi Direktive Sveta 93/76/EGS.

³³ Direktiva 2009/28/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, spremembi in poznejši razveljavitvi direktiv 2001/77/ES in 2003/30/ES.

³⁴ COM(2009) 519 final, „Vlaganje v razvoj tehnologij z nizkimi emisijami ogljika (Načrt SET)“.

Ključni ukrepi za ESRR in Kohezijski sklad:

- energetska učinkovitost ter obnovljivo ogrevanje in hlajenje v javnih stavbah, zlasti predstavitev stavb z ničelnimi emisijami ali pozitivno energetsko bilanco, pa tudi temeljita prenova obstoječih stavb s preseganjem stroškovno optimalnih ravni;
- ukrepi energetske učinkovitosti in uporaba obnovljive energije v MSP (vključno z informacijskimi kampanjami);
- inovativne tehnologije obnovljive energije, zlasti tehnologije iz Evropskega strateškega načrta za energetsko tehnologijo³⁵ in Energetskega načrta za leto 2050, skupaj z biogorivi druge in tretje generacije;
- podpora proizvodnji obnovljive energije na morju, vključno z energijo plimovanja in valovanja;
- celostne nizkoogljične strategije in akcijski načrti za trajnostno energijo za mestna območja, vključno s sistemi javne razsvetljave in pametnimi omrežji.

Ključni ukrepi za EKSRP:

- večja učinkovitost rabe energije v kmetijstvu in predelavi hrane z naložbami v energetsko učinkovitejše stavbe in objekte, skupaj z nasveti o energetski učinkovitosti;
- olajševanje ponudbe in uporabe obnovljivih virov energije, stranskih proizvodov, odpadkov, ostankov in drugih neživilskih surovin za spodbujanje biogospodarstva z naložbami v proizvodnjo na kmetijah ter uporabo obnovljive energije; pilotnimi projekti za izboljšanje uporabe stranskih proizvodov; naložbami v nove tehnologije v gozdarstvu za predelavo biomase in naložbami v infrastrukturo za obnovljivo energijo na podeželskih območjih;
- zmanjševanje emisij dušikovega oksida in metana iz kmetijstva s podporo za manjšo uporabo dušikovih gnojil; boljšimi praksami upravljanja živine (za obdelavo živalskih odpadkov) in podporo za podnebnju bolj prijazno kolobarjenje;
- povečanje sekvestracije ogljika in zmanjšanje emisij v kmetijstvu in gozdarstvu s kmetijsko-gozdarskimi sistemi; pogozdovanjem in vzdrževanjem; podnebnju prijaznim upravljanjem novih in obstoječih gozdov; vzpostavitev ali ohranjanjem zdravega travinja ter ohranjanjem šotišč.

Ključni ukrepi za ESPR:

- podpora razširjanju nizkoogljičnih tehnologij in rešitev ter povečanje energetske učinkovitosti pri ribiških in ribogojnih dejavnostih, vključno z ribiškimi plovili, pristanišči, ribogojnicami ter nadaljnjo predelavo ribiških proizvodov in proizvodov iz ribogojstva.

³⁵ COM(2009) 519 final, „Vlaganje v razvoj tehnologij z nizkimi emisijami ogljika (Načrt SET)“.

4.2 Splošna načela izvajanja

Skladi SSO morajo učinkovito prispevati k doseganju podnebnih in energetskih ciljev za leto 2020, zlasti letnih zavezujočih ciljev za emisije toplogrednih plinov za države članice v obdobju 2013–2020 v okviru odločbe o porazdelitvi prizadevanj³⁶. Vendar podpora ne bi smela biti osredotočena le na cilje za leto 2020, temveč tudi na dolgoročen cilj dekarbonizacije za leto 2050. Naložbe bi se morale zlasti izogibati vezanosti na določeno tehniko, zagotavljati spodbude za tehnologije prihodnosti ter si prizadevati, da so stroški za zmanjšanje emisij v 40-letnem obdobju do leta 2050 čim manjši.

Velik del naložb, povezanih s podnebjem, bi moral izvesti zasebni sektor. Države članice in regije morajo zagotoviti, da javno financiranje dopolnjuje in spodbuja zasebne naložbe ter jih ne izpodriva. V sektorju energetske učinkovitosti je treba pred javnim financiranjem preučiti možnost ustvarjanja finančne vrednosti prihrankov energije s tržnimi mehanizmi (obveznosti glede varčevanja z energijo, podjetja za energetske storitve itd.).

Finančne instrumente je treba podpirati v primerih, v katerih je velika možnost za zasebne prihodke ali prihranke stroškov, vključno z obnovljivimi skladi in jamstvenimi shemami. V primeru stvarnih naložb bi morala biti nepovratna pomoč namenjena predvsem spopadanju z nedelovanjem trga ali podpori inovativnim tehnologijam in naložbam, ki presegajo stroškovno učinkovito energetsko učinkovitost, s čimer bi se zagotovilo, da so rezultati pri varčevanju z energijo in zmanjšanju emisij toplogrednih plinov boljši, kot jih je mogoče doseči z običajnim poslovanjem.

4.3 Dopolnjevanje in usklajevanje

Pomembno je zagotoviti usklajevanje z že obstoječimi instrumenti, povezanimi s podnebjem, vključno s finančnimi in nefinančnimi instrumenti. Podpora iz skladov SSO ne sme podvajati podpore iz prihodkov od prodaje emisijskih kuponov na dražbi v okviru evropskega sistema za trgovanje z emisijami in mora dopolnjevati programe podpore za obnovljivo energijo. Podpora bi torej morala biti osredotočena na področja, na katerih trenutno ni dovolj spodbud. Financiranje iz skladov SSO mora biti usklajeno s podporo iz programa NER 300, v okviru katerega se uporabljajo prihodki od prodaje emisijskih kuponov na dražbi v okviru evropskega sistema za trgovanje z emisijami za financiranje predstavitvenih projektov za inovativne tehnologije obnovljive energije³⁷. Zlasti pri integriranih projektih na področju blažitve podnebnih sprememb si je treba prizadevati za dopolnjevanje in usklajevanje s finančnim instrumentom za okolje LIFE, da se poveča evropska dodana vrednost ter nacionalne in regionalne razvojne koristi.

Treba je okrepiti sinergije med ukrepi v okviru tega tematskega cilja in ukrepi za povečanje konkurenčnosti MSP s spodbujanjem novih podjetij in dejavnosti v nizkoogljičnih sektorjih in sektorjih, odpornih na podnebne spremembe, s krepitvijo raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij na področju energetske učinkovitosti in obnovljive energije ter s spodbujanjem zaposlovanja in mobilnosti delovne sile. ESS mora prispevati k premiku v smeri nizkoogljičnega gospodarstva s podporo za zgodnje prepoznavanje, katere delovne sile in

³⁶ Odločba št. 406/2009/ES.

³⁷ Sklep Komisije z dne 3. novembra 2010 o merilih in ukrepih za financiranje komercialnih demonstracijskih projektov, katerih cilj je okoljsko varno zajemanje in geološko shranjevanje CO₂, ter demonstracijskih projektov inovativnih tehnologij obnovljive energije v skladu s sistemom za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti, vzpostavljenim z Direktivo 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta (2010/670/EU).

spretnosti so potrebne in katerih primanjkuje, reformo sistemov izobraževanja in usposabljanja, prilagoditvijo spretnosti in kvalifikacij, nadgrajevanjem spretnosti delovne sile za izboljšanje zaposljivosti ter ustvarjanjem novih delovnih mest v sektorjih trajnostne nizkoogljične industrije in energetike.

EKSRP mora podpirati možnosti kmetijstva, da prispeva k zmanjšanju emisij, zlasti z zmanjšanjem emisij dušikovega oksida iz kmetijskih tal (v zvezi z uporabo gnojila) in iz gnoja, in k povečevanju ogljika v tleh z zaščito in povečanjem organske snovi v tleh. Podpora EKSRP na tem področju bi lahko ustvarila pomembne sinergije z dejavnostmi v okviru tematskega cilja „varstvo okolja in spodbujanje učinkovite rabe virov“ z zmanjšanjem prekomerne uporabe gnojil in pesticidov, ki lahko resno ogrozijo kopenske in vodne ekosisteme.

Podpora iz EKSRP, vezana na območja, mora zlasti prispevati k zagotavljanju okolju prijaznih kmetijskih in gozdarskih praks, zlasti na območjih, ki jim grozi intenzifikacija kmetijstva ali opuščanje zemljišč.

ESPR bi moral podpirati diverzifikacijo ribiških dejavnosti v druge sektorje pomorskega gospodarstva in rast pomorskega gospodarstva, vključno z blažitvijo podnebnih sprememb. Pri pripravi programov je pomembno upoštevati posebne potrebe v zvezi z blažitvijo podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje.

5. SPODBUJANJE PRILAGAJANJA NA PODNEBNE SPREMEMBE TER PREPREČEVANJA IN UPRAVLJANJA TVEGANJ

5.1 Ključni cilji, ki jih obravnavajo skladi SSO

Bela knjiga „Prilagajanje podnebnim spremembam: evropskemu okviru za ukrepanje naproti“³⁸ določa okvir EU za prilagajanje podnebnim spremembam, vključno s cilji in ukrepi. Sporočili „Skupnostni pristop k preprečevanju naravnih nesreč in nesreč, ki jih povzroči človek“³⁹ in „Za učinkovitejše evropsko odzivanje na nesreče: vloga civilne zaščite in humanitarne pomoči“⁴⁰ določata ključne dejavnike pristopa EU k preprečevanju in upravljanju tveganj.

Ključni ukrepi za ESRR in Kohezijski sklad:

- razvoj strategij in akcijskih načrtov za prilagajanje podnebnim spremembam ter načrtov preprečevanja in upravljanja tveganj na nacionalni, regionalni in lokalni ravni ter za vzpostavitev zbirke znanja in zmogljivosti opazovanja podatkov ter mehanizmov za izmenjavo informacij;
- večje naložbe v prilagajanje na podnebne spremembe ter preprečevanje in upravljanje tveganj, vključno s preprečevanjem škode in povečanjem odpornosti zgradb in druge infrastrukture; varovanjem zdravja ljudi; zmanjšanjem prihodnjega pritiska na vodne vire; naložbami v poplavne in obalne zaščite ter zmanjšanjem ranljivosti ekosistemov, da se poveča odpornost ekosistemov in omogoči prilagoditev na podlagi na ekosistemov;
- razvoj orodij (odkrivanje, sistemi za zgodnje opozarjanje in obveščanje, določanje območij tveganj in njihovo ocenjevanje); večje naložbe v sisteme obvladovanja nesreč, da se okrepi pripravljenost na nesreče, preprečevanje tveganj in upravljanje naravnih tveganj, vključno z vremenskimi tveganji (kot so nevihte, ekstremne temperature, gozdni požari, suše, poplave) in geofizikalnimi tveganji (kot so snežni in zemeljski plazovi, potresi, izbruhi vulkanov), in da se podprejo družbeni odzivi na industrijska tveganja (sistemi zgodnjega opozarjanja, določanje območij tveganj).

Ključni ukrepi za EKSRP:

- trajnostno gospodarjenje z vodo, vključno z učinkovito rabo vode (v povezavi z ekosistemi), z vzpostavitvijo območij za skladiščenje vode na kmetijah; podpora za vzorce pridelovanja z učinkovito rabo vode ter vzpostavitev in upravljanje zaščitnih gozdnih pasov proti eroziji;
- boljše upravljanje tal s podporo praks za preprečevanje degradacije tal in izčrpavanja zaloga ogljika v tleh, kot so plitko obdelovanje zemlje, zimska travna ruša ter vzpostavitev kmetijsko-gozdarskih sistemov in novih gozdov;

³⁸ COM(2009) 147 final, Bela knjiga „Prilagajanje podnebnim spremembam: evropskemu okviru za ukrepanje naproti“.

³⁹ COM(2009) 82.

⁴⁰ COM(2010) 600.

- zagotavljanje velikih možnosti za prilagajanje podnebnim spremembam in boleznim ter ohranjanje genske raznovrstnosti, zlasti s podpiranjem lokalnih sort pridelkov in živalskih pasem.

5.2 Splošna načela izvajanja

Regije in države članice morajo medsebojno sodelovati v dejavnostih prilagajanja ter preprečevanja in upravljanja tveganj, da se preprečijo čezmejni učinki prelivanja, zlasti v zvezi z varstvom pred poplavami, varstvom gozdov pred požarom in škodljivimi organizmi ter zaščito obale.

Sklade SSO je treba prav tako uporabiti za naložbe v preprečevanje in upravljanje tveganj ter ukrepe prilagajanja na podlagi ekosistemov, vključno z vključevanjem prilagajanja na podnebne spremembe in preprečevanje tveganj v sisteme pomorskega načrtovanja in upravljanja. Sinergije z blažitvijo podnebnih sprememb, varstvom okolja in učinkovito rabo virov je treba izkoristiti, kadar je to mogoče.

Treba si je prizadevati za sinergije z dejavnostmi v okviru drugih tematskih ciljev, vključno z razvojem inovacij in tehnologij za prilagajanje podnebnim spremembam, podporo za podjetja pri uvajanju ukrepov in tehnologije prilagajanja ter ukrepi za zmanjševanje onesnaževanja vode zaradi kmetijstva, kot je zmanjšanje prekomerne uporabe gnojil in pesticidov.

5.3 Dopolnjevanje in usklajevanje

Za sinergije in dopolnjevanja med skladi SSO si je treba prizadevati zlasti pri tistih vrstah ukrepov, ki se lahko financirajo iz različnih skladov. Zlasti pri integriranih projektih na področju blažitve podnebnih sprememb je treba zagotoviti dopolnjevanje in usklajevanje s finančnim instrumentom za okolje LIFE na nacionalni in regionalni ravni. ESS lahko dopolnjuje dejavnosti na tem področju s ciljno usmerjenim izobraževanjem, usposabljanjem in dodatnim izobraževanjem delovne sile glede preprečevanja in obvladovanja tveganj ter prilagajanja na podnebne spremembe. EKSRP lahko dopolnjuje dejavnosti na tem področju z vključitvijo prilagajanja na podnebne spremembe v kmetijske svetovalne storitve, prenos znanja in dejavnosti obveščanja.

6. VARSTVO OKOLJA IN SPODBUJANJE UČINKOVITE RABE VIROV

6.1 Ključni cilji, ki jih obravnavajo skladi SSO

Cilj vodilne pobude „Evropa, gospodarna z viri“⁴¹ je vzpostaviti okvir za politike v podporo prehodu na gospodarstvo, gospodarno z viri in z nizkimi emisijami ogljika. V integriranih smernicah je navedena potreba držav članic po prekinitvi vezi med gospodarsko rastjo in izkoriščanjem virov, pri čemer bi se okoljski izzivi spremenili v priložnosti za rast, naravni viri pa bi se gospodarno izkoriščali. Posebni cilji v zvezi z okoljem so določeni v okoljskem pravnem redu EU in na ravni EU.

Okvirna direktiva o vodah⁴² je skupaj s preostalim vodnim pravnim redom EU⁴³ namenjena varstvu vodnih virov in vodnega okolja ter zavezuje države članice, naj izvajajo ukrepe za zagotavljanje dobrega stanja vod (ekološkega, kemijskega in količinskega). Okvirna direktiva o odpadkih⁴⁴ določa obveznosti in cilje za države članice glede preprečevanja nastajanja in obdelave odpadkov. Strategija EU za biotsko raznovrstnost⁴⁵ določa cilj zaustavitve izgube biotske raznovrstnosti in slabšanja ekosistemskih storitev do leta 2020 ter njihovo obnovo, kolikor je ta mogoča. Direktiva o pticah⁴⁶ in Direktiva o habitatih⁴⁷ skupaj tvorita temelj naravovarstvene politike EU ter določata obveznosti za države članice. Cilj Tematske strategije za varstvo tal⁴⁸ in predlagane Okvirne direktive o tleh je varstvo in trajnostna raba talnih virov⁴⁹. Cilj Okvirne direktive o kakovosti zraka je izboljšati kakovost zunanjega zraka in zagotavljanje čistejšega zraka⁵⁰. Direktiva o morski strategiji⁵¹, katere cilji naj bi se dosegli s prispevki iz skladov SSO, pa je namenjena zagotavljanju okoljskega stebra pomorske politike EU.

Ključni ukrepi za ESRR in Kohezijski sklad:

⁴¹ COM(2011) 21 final, Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, „Evropa, gospodarna z viri – vodilna pobuda iz strategije Evropa 2020“.

⁴² Direktiva 2000/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike.

⁴³ Direktiva o čiščenju komunalne odpadne vode (Direktiva Sveta 91/271/EGS z dne 21. maja 1991 o čiščenju komunalne odpadne vode), Direktiva o poplavah (Direktiva 2007/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2007 o oceni in obvladovanju poplavne ogroženosti) oz. Direktiva o nitratih.

⁴⁴ Direktiva 2006/12/ES z dne 5. aprila 2006 o odpadkih.

⁴⁵ COM(2011) 244 final, Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, „Naše življenjsko zavarovanje, naš naravni kapital: strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2020“.

⁴⁶ Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic.

⁴⁷ Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst.

⁴⁸ COM(2006) 231.

⁴⁹ Predlog Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi okvira za varstvo tal, COM(2006) 232 final, 22. september 2006.

⁵⁰ Direktiva 2008/50/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2008.

⁵¹ Direktiva 2008/56/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju politike morskega okolja (UL L 164, 25.6.2008).

- naložbe v učinkovito oskrbo z vodo, čiščenje odpadnih voda, ponovno uporabo vode, vključno z novimi naložbami v zmanjšanje uhajanja vode in izvajanje načrtov upravljanja povodij;
- naložbe v ravnanje z odpadki v skladu s hierarhijo ravnanja z odpadki, zlasti ponovno uporabo, recikliranje in predelavo materialov, neprimernih za recikliranje;
- naložbe v zeleno infrastrukturo, vključno v območja Natura 2000 in druga območja, za spodbujanje varstva in obnove biotske raznovrstnosti in ekosistemskih storitev, blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje, varstvo pred poplavami in požari, zaščito obale, varstvo tal in drugih ukrepov za preprečevanje tveganja, zmanjšanje razdrobljenosti naravnih območij, povečanje razpoložljivosti vode ter obnovo močno preoblikovanih območij in habitatov;
- naložbe v ukrepe za zmanjšanje onesnaženosti zraka, povezane s prometom, zlasti v programe posodobitve ali zamenjave avtobusov, spodbujevalne sheme za čistejši promet, izboljšano javno prometno infrastrukturo in spodbujanje alternativnih oblik prometa.

Ključni ukrepi za ESRR:

- naložbe v diverzifikacijo lokalnega gospodarstva z varstvom in spodbujanjem kulturne dediščine in krajine (na podeželskih in mestnih območjih);
- podpora trajnostnemu celostnemu razvoju mest, vključno s trajnim mestnim odvajanjem vode, ukrepi za zagotavljanje ponovne prepustnosti tal (*soil desealing*), sanacijo onesnaženih območij in prenovo kulturne infrastrukture.

Ključni ukrepi za EKSRP:

- obnavljanje, ohranjanje in izboljšanje biotske raznovrstnosti, vključno z območji Natura 2000 in sistemi kmetovanja velike naravne vrednosti, ter stanja evropskih krajin s spodbujanjem: okolju prijaznih sistemov kmetovanja, vključno z ekološkim kmetovanjem; vzpostavitev in/ali ohranjanjem območij prosto živečih živali na kmetijah in/ali gozdnih območjih; odobritvijo nadomestila kmetom in/ali lastnikom gozdov za gospodarske izgube, s katerimi se srečujejo na območjih Natura 2000 in določenih koridorjih za prosto živeče živali; plačili kmetom, ki se obvežejo, da bodo kmetovali na gorskih območjih in drugih območjih z znatnimi naravnimi omejitvami; nagrajevanjem kolektivnih ukrepov za zagotavljanje okoljskih javnih dobrin;
- povečanje učinkovitosti pri uporabi vode v kmetijstvu z naložbami v bolj učinkovito namakanje, svetovanje o učinkoviti rabi vode ter ohranjanje funkcij tal za zaščito in filtriranje;
- izboljšanje kakovosti vode in tal ter prispevanje k varovanju tal pred erozijo, zbijanjem, zasoljevanjem, zemeljskimi plazovi in izgubo organskih snovi.

Ključni ukrepi za ESPR:

- naložbe v prehod na okoljsko trajnostni ribolov v skladu s cilji skupne ribiške politike za izkoriščanje staležev rib na največji dovoljeni ravni biološkega izkoriščanja in odpravo zavržkov;

- naložbe v ekološke inovacije, kot so selektivnejše ribolovno orodje in druge inovacije za zmanjšanje vpliva ribištva in ribogojstva na okolje;
- naložbe v ribogojstvo z visoko ravno varstva okolja in zagotavljanje okoljskih storitev;
- finančni instrumenti, katerih cilj je boljša skladnost s pravili skupne ribiške politike, izboljššan nadzor ribištva ter izboljšano posredovanje in zajetje znanstvenih podatkov v zvezi s skupno ribiško politiko;
- podpora sektorjev ribištva in ribogojstva kot odziv na povečano ozaveščenost, pričakovanja in interes potrošnikov za proizvode iz trajnostnih virov, ki se proizvajajo na okolju prijazen način.

6.2 Splošna načela izvajanja

V vodnem sektorju je treba naložbe izvajati v okviru načrtov upravljanja povodij⁵². ESRR in Kohezijski sklad je treba uporabiti za financiranje ukrepov, potrebnih za izvajanje teh načrtov, zlasti naložb v zelene infrastrukture za izboljšanje ekosistemskih storitev, kot so obnova naplavnih ravníc, ponovna vzpostavitev naravnega stanja rek in rečnih bregov ter ohranjanje in izboljšanje naravnih obalnih ovir. Podpora iz EKSRP mora biti osredotočena predvsem na zmanjšanje črpanja vode za namakanje, zlasti na področjih, na katerih še vedno obstajajo netrajnostne ravni namakanja, neučinkovitosti obstoječih namakalnih sistemov pa povzročajo znatne izgube in trošenje vode za namakanje.

Naložbe morajo biti v skladu s hierarhijo možnih rešitev problemov z vodo, s poudarkom na možnosti upravljanja povpraševanja, kadar so bile izčrpane možnosti za varčevanje z vodo in njeno učinkovito rabo⁵³.

Javni ukrepi v sektorju ravnanja z odpadki bi morali dopolnjevati prizadevanja zasebnega sektorja, zlasti odgovornost proizvajalca. Ukrepi bi morali dodatno podpreti inovativne pristope, ki spodbujajo gospodarjenje v krožnem toku (*closed-loop economy*) (industrijska simbioza, pristop „od zibelke do zibelke“, pobude za okoljsko primerno zasnovano itd.), in morajo biti v skladu s hierarhijo ravnanja z odpadki.

Čeprav naj bi javno financiranje ostalo glavni vir naložb v biotsko raznovrstnost, je treba pri donosnih projektih za nekatere dejavnike zelene infrastrukture spodbujati tudi zasebne naložbe z možno podporo finančnih instrumentov. EKSRP bo predvidoma imel ključno vlogo pri uresničevanju ciljev strategije EU za biotsko raznovrstnost z zagotavljanjem okoljskih javnih dobrin s kmetijstvom in gozdarstvom. Prav tako bo imel pomembno vlogo pri zagotavljanju ekološke celovitosti in krajinske vrednosti evropske pokrajine, ki sta v veliki meri odvisni od praks upravljanja kmetij in gozdov.

Financiranje iz skladov SSO za območja Natura 2000 mora biti v skladu z ukrepi in finančnimi viri za te ukrepe, kakor so določeni v prednostnih okvirih ukrepanja, ki so jih države članice razvile v skladu s členom 8 Direktive o habitatih. Sredstva EKSRP morajo biti usmerjena zlasti na skupne pristope k zagotavljanju okoljskih javnih dobrin, zelene infrastrukture, kmetijskih sistemov velike naravne vrednosti in trajnostnih načinov kmetovanja na zaščitene območjih za pomoč pri ohranjanju, izboljšanju ter obnovi biotske

⁵² Člen 13 Direktive 2000/60/ES.

⁵³ COM(2007) 414 final, „Obravnavanje izziva pomanjkanja vode in suše v Evropski uniji“.

raznovernosti in povezanih ekosistemskih storitev. EKSRP mora prav tako podpirati proizvodne metode, ki krepijo funkcije tal za zaščito in filtriranje ter tako prispevajo k izboljšanju kakovosti vode. Cilj sredstev EKSRP mora biti tudi spodbujanje praks upravljanja, ki izboljšujejo vsebnost organskih snovi tal in tako krepijo biotsko raznovrstnost tal.

Sanacija onesnaženih območij je lahko financirana iz javnih sredstev le, če onesnaževalec, odgovoren za onesnaženje, ni znan ali se mu stroški ne morejo naložiti. Poudarek sanacije mora biti na močno ogroženih območjih in območjih, ki predstavljajo oviro gospodarskemu razvoju, vključno z opuščenimi industrijskimi območji (*brownfields*), saj morebitna odgovornost za sanacijo takih območij in morebitno tveganje za zdravje pomenita nesprejemljivo finančno tveganje za vlagatelje.

Države članice morajo pri izbiri projektov in organizaciji razpisov v največjem možnem obsegu upoštevati zelena javna naročila.

6.3 Dopolnjevanje in usklajevanje

Sinergije je treba iskati pri izvajanju dopolnjevalnih in ciljnih ukrepov v okviru EKSRP na področjih, za katera veljajo ukrepi ekologizacije z neposrednimi plačili v okviru prvega stebra skupne kmetijske politike. ESS lahko dopolnjuje dejavnosti v okviru tega tematskega cilja z reformo sistemov izobraževanja in usposabljanja, nadgrajevanjem spretnosti delovne sile ter ustvarjanjem novih delovnih mest v sektorjih, povezanih z okoljem. ESPR bo podpiral prehod na največjo dovoljeno raven biološkega izkoriščanja in olajšal postopno uvedbo prepovedi zavržkov. Prizadevati si je treba za izboljšanje zbiranja podatkov in okrepitev nadzora (da se zagotovi boljša skladnost). Sinergije je treba iskati tudi s celostno pomorsko politiko v podporo prednostnim nalogam, kot so znanje o morju, pomorsko prostorsko načrtovanje, celostno upravljanje obalnega območja, celostni pomorski nadzor, varstvo morskega okolja in biotske raznovrstnosti ter prilagajanje na škodljive učinke podnebnih sprememb na obalnih območjih.

Ukrepi, ki se financirajo v okviru tega tematskega cilja, morajo zagotoviti dopolnjevanje in usklajevanje s finančnim instrumentom za okolje LIFE, zlasti z integriranimi projekti na področju narave, vode, odpadkov, zraka, blažitve podnebnih sprememb in prilagajanja podnebnim spremembam. Usklajevanje med različnimi skladi in programom LIFE je treba doseči zlasti s spodbujanjem financiranja dejavnosti prek skladov SSO, ki dopolnjujejo integrirane projekte, financirane iz programa LIFE, ter s spodbujanjem uporabe rešitev, metod in pristopov, potrjenih s programom LIFE. V teh primerih bodo ustrezni sektorski načrti, programi ali strategije (prednostni okvir ukrepanja, načrt upravljanja povodij, načrt gospodarjenja z odpadki), kot je navedeno v uredbi LIFE, okvir za usklajevanje pomoči iz različnih skladov.

Končno morajo biti skladi SSO tesno usklajeni z „Ustvarjalno Evropo“⁵⁴, ki podpira evropske kulturne in ustvarjalne sektorje, zlasti s spodbujanjem njihovih transnacionalnih dejavnosti in boljšim dostopom do čezmejnih tem. Sredstva kohezijske politike se lahko uporabijo za čim večji prispevek kulture kot sredstva za lokalni in regionalni razvoj, ponovno oživitev mestnih območij, razvoj podeželja in zaposljivost. Primeri morebitnih naložb v kulturi lahko

---

⁵⁴ COM(2011) 786/2, „Ustvarjalna Evropa – novi okvirni program za kulturne in ustvarjalne sektorje (2014–2020)“.

vključujejo naložbe v raziskave, inovacije, konkurenčnost MSP ter podjetništvo v kulturnih in ustvarjalnih panogah v okviru ustreznih tematskih ciljev.

7. SPODBUJANJE TRAJNOSTNEGA PROMETA IN ODPRAVA OZKIH GRL V KLJUČNIH OMREŽNIH INFRASTRUKTURAH

7.1 Ključni cilji, ki jih obravnavajo skladi SSO

Bela knjiga o prometu⁵⁵ določa vizijo za konkurenčen in z viri gospodaren prometni sistem ter poudarja, da se od prometnega sektorja zahteva vsaj 60-odstotno zmanjšanje toplogrednih plinov do leta 2050 v primerjavi z ravno iz leta 1990. Za sklade SSO to pomeni, da se morajo osredotočiti na trajnostne oblike prometa in vlagati v območja z največjo evropsko dodano vrednostjo, torej vseevropska omrežja⁵⁶.

Ključni ukrepi za ESRR in Kohezijski sklad:

- osnovna infrastruktura vseevropskega prometnega omrežja (TEN-T), ki zajema cestni, železniški in pomorski promet, multimodalne in interoperabilne načine prevoza ter prinaša visoke neto koristi za družbo;
- osnovna železniška infrastruktura TEN-T, sekundarna povezanost, posodobitev gostih železniških omrežij, evropski sistem za upravljanje železniškega prometa (European Rail Traffic Management System – ERTMS) ter druge naložbe za izboljšanje interoperabilnosti, krepitev zmogljivosti za načrtovanje, izvajanje in upravljanje projektov ter za obvladovanje tveganja in nesreč;
- inovativno zaračunavanje cestnih pristojbin, sistemi cestninjenja in upravljanje prometa ter infrastruktura za oskrbo z gorivom in polnjenje za nova vozila v mestnem prometu, ki ne povzročajo emisij ogljikovega dioksida;
- koncept celostne, trajnostne in dostopne urbane mobilnosti v mestih, mestnih regijah in metropolitanskih območjih, s čimer se zmanjšajo emisije toplogrednih plinov, zlasti z načrti trajnostnega mestnega prevoza⁵⁷, vključno s spodbujanjem uporabe javnih prevoznih sredstev, kolesarjenja in hoje;
- odstranitev ozkih grl v prometu po celinskih plovni poteh, pri čemer ostanejo znatne spremembe v rečnih koritih čim manjše, ter podpiranje naložb v okolju bolj prijazno ladjevo in naložb v rečne informacijske sisteme.

7.2 Splošna načela izvajanja

Naložbe iz ESRR in Kohezijskega sklada v prometno infrastrukturo morajo biti popolnoma v skladu s smernicami TEN-T, ki določajo prednostne naloge EU na področju prometa, vključno z obravnavanjem podnebni sprememb, prihodnjim razvojem integriranega prometnega omrežja TEN-T in konceptom multimodalnega koridorja⁵⁸.

⁵⁵ COM(2011) 144 final, „Bela knjiga: Načrt za enotni evropski prometni prostor – na poti h konkurenčnemu in z viri gospodarnemu prometnemu sistemu“.

⁵⁶ COM(2011) 650/2, Predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o smernicah Unije za razvoj vseevropskega prometnega omrežja.

⁵⁷ Tehnično poročilo Generalnega direktorata za okolje – 2007/018, 25.9.2007.

⁵⁸ COM(2011) 650, Predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o smernicah Unije za razvoj vseevropskega prometnega omrežja, 19.10.2011.

V skladu s Konvencijo Združenih narodov o pravicah invalidov⁵⁹ je cilj naložb v prometno infrastrukturo zagotavljanje dostopnosti za invalide in funkcionalno ovirane osebe.

Da bi bila evropska dodana vrednost naložb v promet čim večja, je treba pri pomoči iz skladov SSO upoštevati številna načela:

- pomembno je podpirati boljše interoperabilno povezovanje med različnimi načini prevoza. Zato je treba poskrbeti za usklajenost posameznih naložb z obsežnimi nacionalnimi prometnimi načrti, ki bi morali zagotoviti razvoj celostne prometne infrastrukture do leta 2020 in naprej. Načrti morajo temeljiti na dejanskem in predvidenem povpraševanju po prometu ter morajo opredeliti manjkajoče povezave in ozka grla;
- opredeljene naložbe morajo biti prednostno razporejene glede na njihov prispevek k mobilnosti, trajnosti, zmanjšanju emisij toplogrednih plinov in enotnemu evropskemu prometnemu prostoru. To zahteva oceno emisij toplogrednih plinov naložb in naj bi privedlo do večje uporabe načinov prevoza, ki so z vidika virov že po naravi učinkovitejši, ter naložb v izboljšanje upravljanja prometa, informacijske sisteme (Evropski sistem za upravljanje železniškega prometa (ERTMS), rečne informacijske storitve, inteligentne prometne sisteme za cestni promet, SESAR, SafeSeaNet) ter napredne logistične in tržne ukrepe;
- naložbe morajo biti osredotočene na gradnjo nove infrastrukture in krepitev zmogljivosti obstoječe infrastrukture z znatno posodobitvijo ter ne na vzdrževanje obstoječe infrastrukture, saj morajo biti naložbe v vzdrževanje obstoječe infrastrukture finančno izvedljive in ne smejo potrebovati podpore EU;
- naložbe morajo vključevati določanje cen v prometu in sisteme cestninjenja, da bi se olajšal prehod k popolni uporabi načela „onesnaževalec in uporabnik plačata“ za vse vrste prometa. Ukrepe za preprečevanje ali, če to ni mogoče, za zmanjšanje ali izravnavo negativnih vplivov prometne infrastrukture na okolje je treba podpreti s skladi SSO;
- podpora s finančnimi instrumenti bo ključnega pomena pri privabljanju več zasebnega financiranja za izvedbo strateških infrastrukturnih projektov TEN-T;
- pri naložbah je treba upoštevati ranljivost infrastrukture glede naravnih tveganj in tveganj, ki jih povzroči človek, ter podnebnih sprememb;
- pri opredelitvi naložb v javna prevozna sredstva bi bilo treba upoštevati potrebe moških in žensk, saj ženske pogosteje uporabljajo javna prevozna sredstva kot moški. V mestnih območjih ženske pogosteje uporabljajo socialno infrastrukturo ter so bolj izpostavljene nevarnostim in kriminalu v mestnih območjih.

Naložbe je treba izvesti v okviru celovitega pristopa načrtovanja multimodalnega omrežja, da se povečata učinkovitost in interoperabilnost omrežja. Naložbe v regionalno povezanost celovitega in osnovnega omrežja TEN-T bi morale zagotoviti, da imajo mestna in podeželska območja koristi od možnosti, ki jih ponujajo glavna omrežja.

---

⁵⁹ Sklep Sveta z dne 26. novembra 2009 o sklenitvi Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov s strani Evropske skupnosti, UL L 23, 27.1.2010, str. 35.

V pomorskem prometu morajo biti pristanišča razvita kot učinkovite vstopne in izhodne točke, ki so v celoti povezane s kopensko infrastrukturo. Prednost bi morali imeti projekti, ki se nanašajo na dostop do pristanišč in povezav z notranjostjo. Razvoj celinskih plovnih poti bi moral okrepiti njihov prispevek k trajnostnim evropskim omrežjem tovornega prometa.

Pozornost je treba nameniti celovitemu spodbujanju učinkovitih logističnih verig (vključno z ribištvom ter pomorsko in kmetijsko-gozdarsko industrijo) ter novih in obnovljivih virov energije (vključno z biomaso in morsko energijo) prek različnih skladov SSO.

Razvoj čezmejnih infrastrukturnih dejavnosti je treba, kadar je to primerno, skrbno usklajevati z ustreznimi makroregionalnimi pristopi in pristopi skupnega morskega bazena. V tem okviru lahko pomorsko prostorsko načrtovanje zagotovi okvir za arbitražo med konkurenčnimi uporabami in dejavnostmi ter upravljanje učinka na morsko okolje.

7.3 Dopolnjevanje in usklajevanje

Ukrepi, ki se financirajo v okviru tega tematskega cilja, morajo zagotoviti dopolnjevanje z instrumentom za povezovanje Evrope, da se poveča evropska dodana vrednost ter nacionalne in regionalne razvojne koristi. Kohezijski sklad in ESRR bosta z deljenim upravljanjem dopolnjevala instrument za povezovanje Evrope, ki je neposredno upravljan sklad s konkurenčno izbiro projektov. Instrument za povezovanje Evrope se bo osredotočil na projekte z visoko dodano vrednostjo za EU, zlasti za čezmejno infrastrukturo, pri čemer se bo Kohezijski sklad osredotočil na projekte z visoko dodano vrednostjo za EU za odpravo ozkih grl v prometnih omrežjih s podporo infrastrukturi TEN-T za osnovno in celovito omrežje. Poleg tega morajo ukrepi, ki se financirajo v okviru tega tematskega cilja, razviti tesne sinergije z dejavnostmi, ki so financirane v okviru izziva za „pameten, zeleni in integrirani promet“ Obzorja 2020.

8. SPODBUJANJE ZAPOSLOVANJA IN MOBILNOSTI DELOVNE SILE

8.1 Ključni cilji, ki jih obravnavajo skladi SSO

Krovni cilj strategije Evropa 2020:

zagotoviti 75-odstotno stopnjo zaposlenosti žensk in moških v starosti med 20 in 64 let, tudi z večjo udeležbo mladih, starejših delavcev in nizkokvalificiranih delavcev ter boljšim vključevanjem zakonitih priseljencev.

Trenutno stanje⁶⁰:

če bi vse države članice dosegle svoje nacionalne cilje, bi bila EU kot celota še vedno 1,0–1,3 odstotne točke pod zastavljenim ciljem 75 %. V letu 2011 se položaj na tem področju ni bistveno izboljšal. Ker se je okrevanje zaustavilo in je bila v prvi polovici leta zabeležena le mejna splošna rast zaposlenosti, bo stopnja zaposlovanja v EU-27 za leto 2011 najverjetneje zgolj neznatno nad 68,6-odstotno ravno iz leta 2010 ter bo ostala precej pod najvišjo stopnjo pred krizo, ko je bila 70,3-odstotna. Od zdaj pa do leta 2020 pred nami ostaja izziv zaposlitve dodatnih 17,6 milijona ljudi.

V okviru tega tematskega cilja se morajo države članice osredotočiti na doprinos k doseganju svojih nacionalnih ciljev na področju zaposlovanja z uporabo skladov SSO, in sicer zlasti ESS za podporo politik iz smernice 7 integriranih smernic k strategiji Evropa 2020 (smernica 7 o zaposlovanju). Podpora EKSRP mora biti osredotočena na ustvarjanje delovnih mest v podeželskih regijah, kjer je stopnja zaposlenosti na splošno nižja od povprečne.

Ključni ukrepi za ESS:

dostop do zaposlitve za iskalce zaposlitve in neaktivne ljudi, vključno z lokalnimi zaposlitvenimi pobudami in podporo za mobilnost delavcev:

- zgodnji aktivni in preventivni ukrepi na trgu dela, ki so odprti za vse in vključujejo prepoznavanje posameznih potreb, prilagojene storitve in usmerjanje, ciljno in prilagojeno usposabljanje, potrjevanje pridobljenih kompetenc in spretnosti ter iskanje nove zaposlitve;
- predvidevanje in svetovanje o dolgoročnih zaposlitvenih možnostih, ki so posledica strukturnih sprememb na trgu dela, kot so prehod na gospodarstvo, gospodarno z viri in z nizkimi emisijami ogljika, ter razvoj sektorjev nege in oskrbe ter zdravstva;
- zagotavljanje informacij o zaposlitvenih možnostih na evropskih trgih dela ter o življenjskih in delovnih razmerah;

trajnostno vključevanje mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo (NEET), na trg dela:

- uvedba „jamstva za mlade“ z vzpostavitvijo shem, ki nudijo nadaljnje izobraževanje, (pre)usposabljanje ali ukrepe za aktiviranje za vse mlade, ki niso ne zaposleni ne

⁶⁰ COM(2011) 815 final, Letni pregled rasti 2012 – Priloga I.

vključeni v izobraževanje ali usposabljanje, v štirih mesecih po zaključku šolanja. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti vajeniškemu poklicnemu usposabljanju in pripravnosti za diplomante, da pridobijo prve delovne izkušnje;

- samozaposlovanje in podjetništvo za mlade v vseh sektorjih, s poudarkom zlasti na nastajajočih sektorjih na področju nizkoogljičnega gospodarstva ter sektorjih nege in oskrbe ter zdravstva;

samozaposlovanje, podjetništvo in ustanavljanje podjetij:

- podpora, zlasti za brezposelne, prikrajšane in neaktivne osebe, da ustanovijo in razvijajo podjetja v vseh sektorjih, vključno na področjih nege in oskrbe ter zdravstva, vključevanja v delo, zelenih delovnih mest in razvoja skupnosti. Taka podpora vključuje razvoj spretnosti, vključno z IKT, podjetniškimi in upravljavskimi spretnostmi, mentorstvo in usposabljanje ter zagotavljanje vključujočega poslovnega razvoja in finančnih storitev za ustanovitelje podjetij;

enakost spolov ter usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja:

- odpravljanje stereotipov o spolih v sistemih izobraževanja in usposabljanja;
- ozaveščanje in mobilizacija gospodarskih in socialnih partnerjev za odpravljanje spolne segregacije na trgu delovne sile ter razlik v pokojninah in plačilu med spoloma;
- razvoj ukrepov za usklajevanje poklicnega in družinskega življenja, vključno s podporo osebam, ki niso delale zaradi obveznosti nege in oskrbe, za ponovno vključevanje na trg dela;
- inovativni načini organizacije dela, vključno z delom na daljavo in prožno ureditvijo dela, ki posameznikom omogočajo, da združujejo neformalno obveznost nege in oskrbe z delom;
- dostop do cenovno sprejemljivih storitev nege, oskrbe in varstva, kot so varstvo otrok, zunajšolsko varstvo ali nega in oskrba vzdrževanih oseb, tudi starejših, z naložbami v trajnostne storitve nege, oskrbe in varstva;

prilagajanje delavcev, podjetij in podjetnikov spremembam:

- razvoj posebnih storitev zaposlovanja, usposabljanja in podpore, vključno s svetovanjem in iskanjem nove zaposlitve, v okviru prestrukturiranja podjetij in sektorjev;
- zasnova in izvajanje inovativnih ter produktivnejših in okolju prijaznejših načinov organizacije dela, vključno z zdravjem in varnostjo pri delu;

aktivno in zdravo staranje:

- inovativne in do starejših prijazne oblike organizacije dela, vključno z dostopnim delovnim okoljem in prožnimi ukrepi;
- podaljševanje bolj zdravega delovnega življenja prek razvoja in izvajanja ukrepov za spodbujanje zdravega načina življenja in obravnavanje dejavnikov tveganja za zdravje,

kot so fizična neaktivnost, kajenje in škodljivi vzorci uživanja alkohola;

- spodbujanje zaposljivosti in sodelovanja starejših delavcev v programih vseživljenjskega učenja za spodbujanje aktivnega staranja;

posodabljanje in krepitev institucij trga dela, vključno z ukrepi za olajševanje čezmejne mobilnosti delovne sile:

- izboljšanje aktiviranja in usklajevanja povpraševanja na trgu dela s ponudbo javnih zavodov za zaposlovanje z zagotavljanjem celovite podpore, prilagojene potrebam iskalcev zaposlitve, razširitvijo storitev z zagotavljanjem podpore zaposlenim, ki želijo zamenjati delovno mesto, in spodbujanjem neaktivnih, da se ponovno zaposlijo;
- sodelovanje pri zagotavljanju storitev delodajalcem in vzpostavljanje partnerstev z izobraževalnimi ustanovami in drugimi službami za zaposlovanje za organizacijo prožnega, preventivnega in učinkovitega zagotavljanja storitev;
- predvidevanje dolgoročnih zaposlitvenih možnosti, ki so posledica strukturnih sprememb na trgu dela, ter razvoj storitev na področjih vseživljenjskega usmerjanja in vseživljenjskega učenja za spodbujanje poklicne preusmeritve;
- ciljne naložbe v spretnosti in zmogljivosti osebja;
- dejavnosti Evropske službe za zaposlovanje (EURES) na področju zaposlovanja, usklajevanja in posredovanja zaposlitve, skupaj s povezanimi službami obveščanja, svetovanja in usmerjanja na nacionalni in čezmejni ravni.

Ključni ukrepi za ESRR:

- razvoj podjetniških inkubatorjev in investicijska pomoč za samozaposlitev in ustanovitev podjetja, zlasti na področjih, ki ponujajo nove vire rasti, kot so zeleno gospodarstvo, trajnostni turizem (vključno z gospodarstvom sivolasih) ter zdravstvene in socialne storitve;
- naložbe v podporne infrastrukture za posodobitev javnih zavodov za zaposlovanje.

Ključni ukrepi za EKSRP:

- spodbujanje diverzifikacije kmetijskega sektorja, ustvarjanje novih malih podjetij in podpiranje drugih oblik ustvarjanja delovnih mest na podeželskih območjih, zlasti s pomočjo za zagon podjetij za nekmetijska mikro in mala podjetja na podeželskih območjih ter z naložbami v nekmetijske dejavnosti na podeželskih območjih.

Ključni ukrepi za ESPR:

- podpora za ustvarjanje delovnih mest v ribiških skupnostih z dodajanjem vrednosti ribiškim dejavnostim in proizvodom;
- podpora za diverzifikacijo ribiških skupnosti z ustvarjanjem alternativnih delovnih mest v lokalnem gospodarstvu, zlasti v drugih pomorskih sektorjih.

8.2 Splošna načela izvajanja

Ukrepi, ki jih v okviru tega tematskega cilja podpira ESS, morajo biti namenjeni trajnostni vključitvi v zaposlovanje, obenem pa spodbujati poklicno in geografsko mobilnost ter ustrezno upoštevati tekoče strukturne spremembe, kot sta premik k nizkoogljičnemu gospodarstvu in vse večji pomen sektorjev nege in oskrbe ter zdravstva. Treba je razviti nove storitve in orodja, ki temeljijo na dokazih, z namenom posodobitev služb za zaposlovanje kot akterjev za posredovanje pri prehodu delovne sile, zlasti k okolju prijaznejšim spretnostim in vrstam delovnih mest. Uspešni ukrepi bodo imeli koristi od oblikovanja mrež z delodajalci in izobraževalnimi ustanovami na ustreznih teritorialnih ravneh in razvoja lokalnih pobud zaposlovanja. Izvajanje jamstev za mlade zahteva tesno sodelovanje s socialnimi partnerji, službami za zaposlovanje, drugimi zainteresiranimi stranmi na trgu dela ter ustanovami za izobraževanje in usposabljanje. Zlasti je ključnega pomena sodelovanje z delodajalci, ki mladim zagotavljajo učenje ob delu. ESS in EKSRP se morata osredotočiti na ohranjanje ustvarjanja delovnih mest, zlasti za mikro in mala podjetja. Ta prizadevanja bi lahko bila, kadar je to primerno, podprta z uporabo finančnih instrumentov, po možnosti tudi v kombinaciji s finančnimi instrumenti na ravni EU. Posebni ukrepi za enakost spolov se ne smejo razumeti samo kot ukrepi, ki so namenjeni posebno ženskam, temveč jih je treba obravnavati v širšem smislu, na primer kot ukrepe, ki so namenjeni tudi moškim, ključnim gospodarskim in socialnim akterjem, nosilcem odločanja ter javnosti.

8.3 Dopolnjevanje in usklajevanje

Podpora za samozaposlovanje, ki jo zagotavlja ESS, bo zlasti namenjena brezposelnim, prikrajšanim in neaktivnim osebam ter se bo osredotočila na razvoj spretnosti, iz ESRR pa bo zagotovljena podpora za naložbe. Posodobitev javnih zavodov za zaposlovanje, ki jo podpira ESS, pogosto zahteva tudi naložbe v infrastrukturo, ki jih lahko podpira ESRR.

Ukrepi, ki jih v okviru tega tematskega cilja podpira ESPR, se bodo izvajali predvsem z lokalnim razvojem, ki ga vodi skupnost, ter bodo prispevali tudi k spodbujanju socialne vključenosti v ribiških skupnostih.

Ukrepi, ki jih podpira ESS, morajo biti usklajeni s strategijami držav članic za vključujočo podporo za zagon podjetja, ki deluje na področju različnih pristojnosti, povezuje ustrezen razvoj podjetij in finančnih storitev, temelji na učinkovitih načinih za pomoč prikrajšanim skupinam in področjem ter omogoča učenje zainteresiranih strani s spremljanjem in vrednotenjem rezultatov.

Naložbe v podporo drugih tematskih ciljev, zlasti raziskav in inovacij, podpore MSP in podpore prehoda na nizkoogljično gospodarstvo, morajo biti osredotočene na ustvarjanje trajnih delovnih mest. Sinergije pa je treba iskati tudi s Programom za socialne spremembe in inovacije⁶¹, ki podpira geografsko mobilnost ter omogoča dostop do mikrofinanciranja za podjetnike, zlasti za tiste, ki so najbolj oddaljeni od trga dela, in mikropodjetja. Treba je zagotoviti uskladitev s programom Erasmus za vse, zlasti z mobilnostjo in projekti sodelovanja, ki zadevajo izobraževanje in usposabljanje.

---

⁶¹ COM(2011) 609 final.

9. SPODBUJANJE SOCIALNE VKLJUČENOSTI IN BOJ PROTI REVŠČINI

9.1 Ključni cilji, ki jih obravnavajo skladi SSO

Krovni cilj strategije Evropa 2020:

spodbujanje socialne vključenosti, zlasti z zmanjšanjem revščine, z namenom odprave revščine in izključenosti, ki ogrožata najmanj 20 milijonov ljudi.

Trenutno stanje⁶²:

cilja EU na podlagi sedanjih nacionalnih ciljev ne bo mogoče doseči. Po prvi predhodni oceni skupnih ambicij bi bilo mogoče do leta 2020 iz revščine in socialne izključenosti izvleči 12 milijonov ljudi. Če se upoštevajo tudi posredni učinki strategij za boj proti revščini otrok ali za zmanjševanje dolgotrajne brezposelnosti, bi se to število lahko povečalo za 25 %. Vendar to še vedno ne bi zadoščalo za izpolnitev zastavljenega krovnega cilja EU, in sicer bi rešili za 5 milijonov oziroma 25 % manj ljudi.

Ključni ukrepi za ESS:

dejavno vključevanje:

- integrirane poti, ki povezujejo različne oblike ukrepov zaposlovanja, kot so individualna podpora, svetovanje, usmerjanje, dostop do splošnega in poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter dostop do storitev, zlasti zdravstvenih in socialnih storitev, varstva otrok ter internetnih storitev;
- posodobitev sistemov socialne zaščite, vključno z zasnovo in izvajanjem reform za izboljšanje stroškovne učinkovitosti ter ustreznosti socialnih prejemkov in nadomestil za brezposelnost, shem minimalnega dohodka in pokojnin, zdravstvenega varstva in socialnih storitev ter zmanjšanje učinkov odvracanja od dela in pasti brezposelnosti;

vključevanje marginaliziranih skupnosti, kot so Romi:

- integrirane poti k trgu dela, vključno z individualno podporo, svetovanjem, usmerjanjem in dostopom do splošnega in poklicnega izobraževanja in usposabljanja;
- dostop do storitev, zlasti socialnega varstva, storitev socialne pomoči in zdravstvenega varstva (vključno s preventivnim zdravstvenim varstvom, zdravstvenim izobraževanjem in varnostjo pacientov);
- odprava segregacije v izobraževanju, spodbujanje vzgoje in izobraževanja v zgodnjem otroštvu, preprečevanje osipa ter zagotavljanje uspešnega prehoda iz šole v zaposlitev;
- ukrepi za odpravo predsodkov in diskriminacije proti Romom;

⁶² COM(2011) 815 final, Letni pregled rasti 2012 – Priloga I.

boj proti diskriminaciji na podlagi spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti:

- ozaveščanje in vključevanje lokalnih skupnosti in podjetij v boju proti diskriminaciji ter pri spodbujanju medkulturnih dejavnosti;
- posebni ukrepi, ki so namenjeni posameznikom, pri katerih obstaja tveganje za diskriminacijo, ter invalidom in tistim s kroničnimi boleznimi, da se poveča njihova udeležba na trgu dela, krepí njihova socialna vključenost in zmanjšajo neenakosti glede izobrazbe in zdravstvenega stanja;

krepitev dostopa do cenovno sprejemljivih, trajnostnih in visoko kakovostnih storitev, vključno z zdravstvenimi in socialnimi storitvami splošnega interesa:

- boljši dostop do cenovno sprejemljivega, trajnostnega in visoko kakovostnega zdravstvenega varstva z namenom zmanjšanja neenakosti na področju zdravja, preprečevanja bolezni in spodbujanja e-zdravja, med drugim s ciljnim ukrepi, ki se osredotočajo na posebno ranljive skupine;
- boljši dostop do cenovno sprejemljivih, trajnostnih in visokokakovostnih socialnih storitev, kot so storitve zaposlovanja in usposabljanja, storitve za brezdomce, zunajšolsko varstvo, otroško varstvo in storitve dolgotrajne nege;
- ciljno usmerjeno izobraževanje ter storitve nege in oskrbe v zgodnjem otroštvu, vključno s celostnimi pristopi, ki združujejo varstvo otrok, izobraževanje, zdravje in starševsko podporo, s posebnim poudarkom na preprečevanju namestitev otrok v zavod;
- dostop do e-storitev za spodbujanje e-vključenosti;
- podpora za prehod od nege in oskrbe v zavodu na storitve nege in oskrbe v skupnostih za otroke brez starševske oskrbe, invalide, starejše in posameznike z duševnimi motnjami, s poudarkom na povezovanju zdravstvenih in socialnih storitev;

pospeševanje socialnega gospodarstva in socialnih podjetij:

- krepitev zmogljivosti in podpornih struktur za spodbujanje socialnih podjetij, zlasti z izobraževanjem in usposabljanjem o socialnem podjetništvu, mreženjem, razvojem nacionalnih ali regionalnih strategij v partnerstvu s ključnimi zainteresiranimi stranmi, ter zagotavljanje storitev za razvoj podjetij in lažji dostop do finančnih sredstev;
- uporaba sredstev za podporo pobud na področju socialnega gospodarstva in socialnega podjetništva;

strategije lokalnega razvoja, ki jih vodijo skupnosti;

- podpora za pripravo, vodenje in spodbujanje lokalnih strategij;
- podpora za dejavnosti, ki so zasnovane in izvedene v okviru lokalne strategije na področjih zaposlovanja, izobraževanja, socialne vključenosti in krepitev institucionalnih zmogljivosti, ki spadajo na področje uporabe ESS.

Ključni ukrepi za ESRR:

- naložbe v zdravstveno in socialno infrastrukturo za izboljšanje dostopa do zdravstvenih in socialnih storitev ter zmanjšanje neenakosti na področju zdravja, s posebnim poudarkom na obrobni družbenih skupinah, kot so Romi, in tiste, ki so na robu tveganja revščine;
- naložbe v infrastrukturo, ki prispevajo k posodobitvi, strukturalni preobrazbi in trajnosti zdravstvenih sistemov, kar vodi do merljivega izboljšanja zdravstvenih rezultatov, vključno z ukrepi e-zdravja;
- ciljno usmerjene naložbe v infrastrukturo, ki podpirajo prehod od nege in oskrbe v zavodu na storitve nege in oskrbe v skupnostih, s čimer se povečuje dostop do neodvisnega življenja v skupnostih z visoko kakovostnimi storitvami;
- podpora naložbam v infrastrukturo na področju varstva otrok, oskrbe starejših in dolgotrajne nege in oskrbe;
- podpora za fizično in gospodarsko obnovo ogroženih mestnih in podeželskih skupnosti, vključno z Romi, s čimer se zmanjšuje prostorska koncentracija revščine, vključno s spodbujanjem celovitih načrtov, v okviru katerih socialna stanovanja dopolnjujejo predvsem ukrepi na področju izobraževanja, zdravstvene in športne infrastrukture za lokalno prebivalstvo ter zaposlovanja;
- podpora za razvoj socialnih podjetij z razvojem novih poslovnih modelov in inovativnih rešitev za družbene izzive;
- podporo posebnih naložb za odpravo in preprečevanje ovir glede dostopnosti;
- spodbujanje razvojnih strategij, ki jih vodijo skupnosti, s podporo za krepitev zmogljivosti lokalnih akcijskih skupin ter pripravo, vodenjem in spodbujanjem lokalnih strategij ter s podporo dejavnosti, ki so zasnovane in izvedene v okviru lokalne strategije na področjih socialne vključenosti ter fizične in gospodarske preнове, ki spadajo na področje uporabe ESRR.

Ključni ukrepi za EKSRP:

- spodbujanje lokalnega razvoja na podeželskih območjih s spodbujanjem lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, (lokalne razvojne strategije LEADER) in z naložbami v vse vrste male infrastrukture na podeželskih območjih in z naložbami v vzpostavitev, izboljšanje ali širitev osnovnih lokalnih storitev za podeželsko prebivalstvo, zlasti v oddaljenih podeželskih območjih, skupaj z drugimi ukrepi za izboljšanje kakovosti življenja in privlačnosti podeželskih naselij („obnova vasi“).

9.2 Splošna načela izvajanja

Politike dejavnega vključevanja morajo upoštevati potrebo po boljšem usklajevanju med izobraževanjem, sistemi socialne zaščite in politik trga dela, da se zagotovi prehod na trg dela za najbolj prikrajšane v skladu s Priporočilom Komisije o dejavnem vključevanju oseb, izključenih s trga dela⁶³. Dohodkovna podpora v okviru ESS se mora financirati samo kot dopolnilni ukrep in del pristopa integriranih poti k trgu dela ter mora biti omejena na čas

⁶³ Priporočilo Komisije z dne 3. oktobra 2008 o dejavnem vključevanju oseb, izključenih s trga dela (2008/867/ES).

trajanja aktivacijskih ukrepov. Javne sheme zaposlovanja bi se lahko spodbujale samo kot prehodni ukrep, katerega glavni cilj je, da se ljudem zagotovijo potrebne spretnosti, kompetence in kvalifikacije, da se ponovno vključijo na trg dela. Skladov SSO ne sme se uporabljati za ukrepe, ki prispevajo h kakršni koli obliki segregacije in diskriminacije.

Države članice so pozvane, da pri zasnovi in izvajanju celostnih strategij za podporo najbolj prikrajšanih območij in skupin, kot so Romi, uporabijo zemljevide revščine.

9.3 Dopolnjevanje in usklajevanje

Celostna uporaba skladov SSO je zlasti pomembna pri obravnavanju teritorialne razsežnosti revščine. Vključevanje marginaliziranih skupnosti zahteva usklajene in večdimenzionalne pristope, ki jih podpirajo različni skladi SSO in dopolnjujejo nacionalne vire ter se izvajajo skladno z reformami sistemov socialne zaščite. Ta večdimenzionalni celostni pristop, ki združuje ukrepe iz različnih skladov SSO, je še zlasti pomemben za romsko skupnost in njihovo učinkovito vključevanje, ki zahteva naložbe v zaposlovanje, izobraževanje, zdravstveno varstvo, stanovanja in socialno vključevanje. V ogroženih mestnih območjih morajo biti dejavnosti za fizično in gospodarsko obnovo, ki jih podpira ESRR, usklajene z ukrepi ESS, katerih cilj je spodbujanje socialnega vključevanja marginaliziranih skupin. Na podeželskih območjih se lahko podpora EKSRP uporablja tudi za spodbujanje socialne vključenosti, zlasti z lokalnim razvojem, ki ga vodijo skupnosti („LEADER“), ki bo še naprej obvezen dejavnik programov za razvoj podeželja.

Prav tako je bistvenega pomena, da se izkoriščajo sinergije med skladi SSO za zmanjšanje neenakosti pri dostopu do storitev. Za povečanje učinkovitosti ukrepov ESS, katerih cilj je izboljšanje dostopa do cenovno dostopnih, trajnostnih in visokokakovostnih storitev, je treba ESRR in EKSRP uporabiti, da dopolnjujeta naložbe v socialno in zdravstveno infrastrukturo v manj razvitih regijah in na podeželskih območjih.

Treba je zagotoviti uskladitev s Programom za socialne spremembe in inovacije, s katerim se izboljšuje dostop do mikrofinanciranja za socialne podjetnike, in s programom Erasmus za vse, zlasti s projekti sodelovanja, ki se nanašajo na šolsko izobraževanje, poklicno izobraževanje in usposabljanje ter izobraževanje odraslih.

Cilj Sklada za migracije in azil⁶⁴ je krepitev azilnih sistemov, izboljšanje mednarodne zaščite beguncev, povečanje solidarnosti in odgovornosti med državami članicami, spodbujanje razvoja proaktivnih strategij priseljevanja, spodbujanje bolj ciljno usmerjenih strategij vključevanja na lokalni in regionalni ravni, spodbujanja poštene in učinkovite strategije vrnitve, podpora razvoju partnerstva in sodelovanju s tretjimi državami ter podpora Evropski migracijski mreži⁶⁵. Treba je vzpostaviti skladnost med skladi SSO ter Skladom za migracije in azil, zlasti z dodatno podporo iz ESS za vključevanje državljanov tretjih držav na trgu dela. Za večjo učinkovitost predlaganih ukrepov se skladi SSO lahko izvajajo tudi s finančnimi instrumenti, po možnosti tudi v kombinaciji s finančnimi instrumenti na ravni EU, kadar je primerno.

---

⁶⁴ COM(2011) 751 final, Predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o ustanovitvi Sklada za migracije in azil.

⁶⁵ Odločba Sveta z dne 14. maja 2008 o ustanovitvi Evropske migracijske mreže (2008/381/ES).

Socialne inovacije

Inovativni pristopi so potrebni za boljše odzivanje na družbene izzive, ki izhajajo iz staranja prebivalstva, invalidnosti, revščine, brezposelnosti, neenakosti, novih delovnih vzorcev in življenjskega sloga, ter na pričakovanja državljanov glede socialne in teritorialne kohezije, zelene rasti, obnove mest, izobraževanja ter nege in oskrbe na učinkovit, pravičen in trajnosten način. Socialne inovacije vključujejo razvoj in izvajanje novih zamisli (proizvodov, storitev in modelov) za zadovoljevanje družbenih potreb in pričakovanj ter ustvarjanje novih družbenih odnosov ali sodelovanj med organizacijami. Lahko prispevajo k socialnemu vključevanju in tudi drugim tematskim ciljem⁶⁶, povezanimi z inovacijami, zaposlovanjem, digitalno agendo in institucionalno zmogljivostjo.

Podpora socialnih inovacij v okviru skladov SSO bo imela odločilno vlogo pri razvoju inovativnih rešitev na področjih, kot so učenje na daljavo, pobude za mikrofinanciranje za posebne ciljne skupine, nego in oskrbo, kmetijske dejavnosti v bližini mest ter zmanjševanje količine odpadkov.

V take ukrepe morajo biti vključeni tudi posamezniki, skupine in združenja, neprofitni sektor, trg in javni sektor. Inovativne rešitve zahtevajo boljše sodelovanje med akterji, več ustvarjalnosti in večje prevzemanje tveganja.

Socialno podjetništvo je dober vir socialnih inovacij. Komisija je v Pobudi za socialno podjetništvo⁶⁷ „države članice ter lokalne in regionalne oblasti [pozvala], da v skladu s svojimi pristojnostmi podpirajo in spodbujajo razvoj socialnih podjetij“.

Tudi če se tehnološke in socialne inovacije razlikujejo, lahko veliko socialnih inovacij izkoristi možnosti spletnih socialnih omrežij za krepitev vloge posameznikov. Zato je zagotavljanje spletne povezanosti in podpora pridobivanju ustreznih digitalnih spretnosti pri socialnih inovacijah ključnega pomena.

---

⁶⁶ V skladu s Predlogom Uredbe o ESS [COM(2011) 607 final] bo ESS spodbujal socialne inovacije na vseh področjih, ki spadajo v njeno področje uporabe, medtem ko države članice opredelijo teme za socialne inovacije, ki ustrezajo njihovim potrebam.

⁶⁷ COM(2011) 682 final.

10. NALOŽBE V IZOBRAŽEVANJE, SPRETNOSTI IN VSEŽIVLJENJSKO UČENJE

10.1 Ključni cilji, ki jih obravnavajo skladi SSO

Krovni cilj strategije Evropa 2020:

izboljšanje ravni izobrazbe, pri čemer si je treba zlasti prizadevati, da se stopnja osipa zniža na manj kot 10 %, delež prebivalstva med 30. in 34. letom starosti s končano terciarno ali enakovredno izobrazbo pa poveča na vsaj 40 %.

Trenutno stanje⁶⁸:

skupnega cilja EU glede predčasnega opuščanja šolanja na podlagi trenutnih nacionalnih zavez ne bomo dosegli. Na podlagi nacionalnih ciljev je pričakovati, da bo do leta 2020 dosežena 10,5-odstotna stopnja predčasnega opuščanja šolanja, ne pa tudi skupni evropski cilj 10 %. Po EU je bila leta 2010 v povprečju 14,1-odstotna stopnja osipa v primerjavi s 14,4-odstotno stopnjo leta 2009. Vendar iz tega podatka niso razvidne precejšnje razlike med državami članicami in znotraj njih.

Na področju terciarnega izobraževanja (med osebami starimi med 30 in 34 let) bi skupni učinek izpolnitve obstoječih nacionalnih ciljev držav članic pomenil zgolj 37-odstotno raven doseganja terciarne izobrazbe v letu 2020. Kljub temu pa se je stopnja doseganja terciarne izobrazbe v EU z 32,3 % v letu 2009 povečala na 33,6 % v letu 2010, sedanji trend pa nakazuje, da bi bilo dejansko mogoče izpolniti krovni cilj 40 % za starostno skupino od 30 do 34 let.

Podpora EKSRP bo obravnavala tudi sorazmerno nizke ravni spretnosti v kmetijskem sektorju, ki predstavljajo oviro konkurenčnosti.

Ključni ukrepi za ESS:

zmanjševanje osipa in spodbujanje enakega dostopa do kakovostne predšolske vzgoje ter primarnega in sekundarnega izobraževanja:

- ciljno usmerjena podpora za izvajanje celovitih, na dokazih temelječih in skladnih politik za zmanjšanje osipa, ki vključuje preprečevanje, zgodnje ukrepanje in nadomestne možnosti, kot so šole za „drugo priložnost“ ter spodbujanje sodelovanja v nesegregiranem javnem izobraževanju;
- krepitev zmogljivosti učiteljev, vodij usposabljanja ter šolskega vodstva in osebja, uvedba zagotavljanja kakovosti in sistemov spremljanja, razvoj izobraževalnih vsebin, vključno z uporabo IKT, razvoj ustvarjalnih spretnosti in boj proti stereotipom o spolih v izobraževanju in usposabljanju;
- odpravljanje ovir pri dostopnosti, s katerimi se srečujejo otroci iz prikrajšanih družin, zlasti v prvih letih zgodnjega otroštva (od 0 do 3 let);

⁶⁸ COM(2011) 815 final, Letni pregled rasti 2012 – Priloga I.

- podpora učnim shemam, katerih cilj je pomagati otrokom in mladim z učnimi težavami, da se omogoči njihova vključitev v redni izobraževalni sistem;
- podpora prehodu s specializiranih šol za invalide v redno šolanje;

izboljšanje kakovosti, učinkovitosti in odprtosti terciarnega in enakovrednega izobraževanja za doseg višjih stopenj udeležbe in uspešnega zaključka izobraževanja:

- ciljno usmerjena podpora posameznim študentom, zlasti iz nezadostno zastopanih in ranljivih skupin, za vključitev v visokošolsko izobraževanje ter omogočanje dostopa do visokošolskega izobraževanja za netradicionalne učence in podpora odraslim učencem;
- naložbe v razvoj novih učnih metod ter razvoj in uporabo inovativnih tehnologij, vključno z odprtimi izobraževalnimi viri, za zagotavljanje kakovostnih izobraževalnih vsebin, vključno z usposabljanjem ter krepitevijo zmogljivosti za učitelje in raziskovalce;
- podpora za povečanje relevantnosti programov visokošolskega izobraževanja glede na potrebe na trgu dela, vključno s spodbujanjem reševanja težav, ustvarjalnosti in razvojem podjetniških spretnosti;
- razvoj in krepitev partnerstva med visokošolskim izobraževanjem, poslovnim in raziskovalnim sektorjem;

krepitev dostopnosti do vseživljenjskega učenja, izpopolnjevanje spretnosti in kompetenc delovne sile ter povečevanje odzivnosti sistemov izobraževanja in usposabljanja na potrebe trga dela:

- izvajanje strategij za vseživljenjsko učenje delovne sile v sodelovanju s socialnimi partnerji, vključno z usposabljanjem in razvojem spretnosti ter izboljšanjem transverzalnih kompetenc delovne sile, kot so jeziki, digitalna pismenost in podjetništvo;
- prilagajanje sistemov poklicnega izobraževanja in usposabljanja povpraševanju na trgu dela z razvojem učenja na delovnem mestu na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja, vključno s programi vajeništva in spodbujanjem podjetij, da sprejmejo več pripravnikov;
- spodbujanje sistemov za zagotavljanje kakovosti na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja v skladu s priporočilom o evropskem referenčnem okviru za zagotavljanje kakovosti;
- prožne poti med sektorji izobraževanja in usposabljanja ter izobraževanja in dela, zlasti z učenjem in poklicnim usmerjanjem, programi pripravništva, sistemi za akreditacijo in priznavanje pridobljenih kompetenc, nacionalnimi okviri kvalifikacij in povezanimi kreditnimi sistemi, kot so evropski sistem kreditnih točk v poklicnem izobraževanju in usposabljanju (ECVET) ter evropski sistem zbiranja in prenašanja kreditnih točk (ECTS);
- podpora za obdobja mobilnosti v tujini za diplomante in posameznike na trgu dela, vključno s tistimi iz prikrajšanih skupin, da pridobijo nove spretnosti in kompetence;
- izboljšanje začetnega in nadaljevalnega usposabljanja za učitelje in drugo osebje, ki je

vključeno v izobraževanje in usposabljanje;

- spodbujanje privlačnosti in odličnosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja, vključno s kampanjami in tekmovanji v spretnostih, ter podpiranje šoloobveznih mladih, da se seznanijo s poklicnimi področji in njihovimi možnostmi;
- spodbujanje partnerstev/mrež med socialnimi partnerji, podjetji ter ustanovami/izvajalci izobraževanja in usposabljanja za izboljšanje prenosa informacij o potrebah na trgu dela, uvajanje učnih metod na podlagi izkušenj, spodbujanje eksperimentiranja in prilagoditev učnih načrtov;
- podpora za izboljšanje osnovnih spretnosti in ključnih kompetenc odraslega prebivalstva, vključno z migranti, ter ustvarjanje novih priložnosti, da se izkoristijo znanja in spretnosti starejših odraslih;
- podpora razvoju sistemov izobraževanja odraslih, ki ustrezajo standardom visoke kakovosti.

Ključni ukrepi za ESRR:

- podpora za naložbe v infrastrukturo izobraževanja in usposabljanja, zlasti z namenom, da se zmanjšajo teritorialne razlike, spodbuja nesegregirano izobraževanje, poveča odzivnost sistemov izobraževanja in usposabljanja na spreminjajoče se vzorce potreb in povpraševanja po spretnostih ter dopolnjujejo ukrepi ESS.

Ključni ukrepi za EKSRP:

krepitev vseživljenjskega učenja in poklicnega usposabljanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju, zlasti s:

- podporo za poklicno usposabljanje in pridobivanje spretnosti na področjih, kot so upravljanje kmetij, trajnostne kmetijske prakse, izboljšanje kakovosti in uporaba novih tehnologij, specifičnih za kmetijstvo in gozdarstvo;
- podporo za predstavitvene dejavnosti za prenos znanja med kmeti o novih praksah v sektorju, pa tudi za obveščanje ter kratkoročne izmenjave in obiske v EU za spodbujanje izmenjave dobrih kmetijskih in gozdarskih praks upravljanja; spodbujanje vseživljenjskega učenja in poklicnega usposabljanja na podeželskih območjih na splošno (razen tečajev ali usposabljanj, ki se običajno izvajajo v srednješolskem ali visokošolskem izobraževanju), kot so usposabljanje na področju poslovnega upravljanja ali druge spretnosti, potrebne za diverzifikacijo iz kmetijskega sektorja.

10.2 Splošna načela izvajanja

Ukrepi na tem področju morajo odražati cilje iz Skleпов Sveta z dne 12. maja 2009 o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju. Naložbe morajo podpirati enak dostop do kakovostnega izobraževanja na vseh ravneh izobraževanja in postopke posodabljanja. V skladu z načeli vseživljenjskega učenja morajo ukrepi zajemati vsa področja, pri čemer je treba upoštevati tudi priložnostno in neformalno učenje. Cilj reform mora biti pridobivanje ključnih kompetenc, zlasti glede zaposljivosti. Namen reform mora biti tudi izboljšanje usklajenosti med ponudbo spretnosti in povpraševanjem na trgu dela ter spodbujanje ustvarjalnosti, reševanja problemov in podjetniških spretnosti, pa tudi podpora

prehodu na nizkoogljično in z viri gospodarno gospodarstvo. Za uspešne naložbe je treba razviti partnerstva znanja med visokošolskim izobraževanjem, sektorjem poklicnega izobraževanja in usposabljanja, raziskavami, podjetji ter javnim in neprofitnim sektorjem. Poudarek mora biti na krepitvi vezi med izobraževanjem in trgom dela.

10.3 Dopolnjevanje in usklajevanje

Čeprav bo pri neposrednih naložbah na tem področju ESS imel glavno vlogo, bodo prispevali tudi drugi skladi. ESRR mora podpirati naložbe v infrastrukturo na področju izobraževanja in usposabljanja, ki so del strategije za izobraževanje in usposabljanje na regionalni in nacionalni ravni ter ravni EU, pa tudi tistih, ki so potrebne za uspešno izvajanje projektov ESS na področju te politike. Medtem ko ESS podpira usposabljanje v vseh sektorjih gospodarstva, bosta EKSRRP in ESPR usmerjena na kmetijski in ribiški sektor. Razvoj človeškega kapitala prikrajšanih skupin bo prispeval k doseganju cilja skladov SSO glede socialne vključenosti in zaposlovanja. EKSRRP lahko dopolnjuje ukrepe ESS s podpiranjem usposabljanja in vseživljenjskega učenja v kmetijskem in gozdarskem sektorju ali z zapolnjevanjem vrzeli pri zagotavljanju usposabljanja na podeželskih območjih, vključno z naložbami v manjše infrastrukture izobraževanja in usposabljanja. To bo verjetno še zlasti pomembno v oddaljenih podeželskih območjih.

Treba je zagotoviti uskladitev s programom Erasmus za vse, katerega podpora bo usmerjena na transnacionalno mobilnost študentov, mladih in osebja, strateška partnerstva med organizacijami in ustanovami po vsej Evropi ter ukrepe v podporo razvoju in izvajanju politik. Usklajevanje med instrumenti je treba doseči zlasti s spodbujanjem dopolnjevanja financiranja mobilnosti in financiranja dejavnosti, ki razširjajo dobre prakse in inovativne projekte, opredeljene na ravni EU v okviru programa Erasmus za vse. Nacionalne agencije, ustanovljene v okviru tega programa, lahko prispevajo k doseganju tega usklajevanja.

Ključni cilji se lahko obravnavajo tudi s finančnimi instrumenti, po možnosti v kombinaciji s finančnimi instrumenti na ravni EU, če je to primerno.

11. POVEČANJE INSTITUCIONALNIH ZMOGLJIVOSTI IN ZAGOTAVLJANJE UČINKOVITE JAVNE UPRAVE

11.1 Ključni cilji, ki jih obravnavajo skladi SSO

Krepitev institucionalnih in upravnih zmogljivosti na vseh ravneh in na vseh področjih ter spodbujanje načel dobrega upravljanja ima pomembno vlogo pri podpori strukturnim prilagoditvam. Zmanjšanje zakonskih in upravnih bremen ter spodbujanje visokih standardov preglednosti, poštenosti in odgovornosti javne uprave prav tako prispeva k povečanju produktivnosti in krepitvi konkurenčnosti. V zvezi s tem je treba prednostno obravnavati zmanjšanje upravnih bremen za državljane in podjetja ter povečanje preglednosti, poštenosti in kakovosti javne uprave, pa tudi njene učinkovitosti pri zagotavljanju javnih storitev v vseh sektorjih (vključno z nadgradnjo spretnosti na področjih razvoja politike, organizacijskih inovacij, e-uprave in javnih naročil inovativnih rešitev).

Ključni ukrepi za ESS:

naložbe v institucionalne zmogljivosti ter v učinkovitost javnih uprav in javnih storitev za zagotovitev reform, boljše zakonodaje in dobrega upravljanja:

- reforme za zagotovitev boljše zakonodaje, sinergij med politikami in učinkovitim upravljanjem javnih politik, preglednosti, poštenosti in odgovornosti na področju javne uprave in porabe javnih sredstev;
- razvoj in izvajanje strategij in politik na področju človeških virov;

krepitev zmogljivosti za zainteresirane strani, ki izvajajo politike na področju zaposlovanja, izobraževanja, zdravja in socialnih zadev, ter sektorski in teritorialni dogovori za spodbujanje reform na nacionalni, regionalni in lokalni ravni:

- krepitev zmogljivosti zainteresiranih strani, kot so socialni partnerji in nevladne organizacije, v podporo njihovem učinkovitejšemu prispevku na področju politik zaposlovanja, izobraževanja in socialnih zadev;
- razvoj sektorskih in teritorialnih dogovorov na področju zaposlovanja, socialne vključenosti, zdravja in izobraževanja na vseh teritorialnih ravneh.

Ključni ukrepi za ESRR:

- krepitev institucionalnih zmogljivosti ter učinkovitosti javnih uprav in javnih služb, ki so povezane z izvajanjem ESRR ter podpirajo ukrepe na področju institucionalne zmogljivosti in učinkovite javne uprave, ki jih podpira ESS, po potrebi vključno z zagotavljanjem opreme in infrastrukture v podporo posodobitvi javnih storitev na področjih, kot so politike zaposlovanja, izobraževanja, zdravja, socialnih zadev in carin.

11.2 Splošna načela izvajanja

Ukrepi v okviru tega tematskega cilja morajo biti osredotočeni na izboljšanje učinkovitosti javnih uprav v okviru reforme javne uprave in javnega sektorja. To zahteva celostni pristop, ki obravnava institucionalna ozka grla v celotni upravi in se ne osredotoča samo na posamezne sektorje, projekte in/ali stopnje črpanja sredstev. Ukrepi morajo obravnavati

zmogljivosti za strateško načrtovanje, zbiranje informacij in dejavnosti, povezane z vrednotenjem, vključno s pristopi upravljanja, ki temeljijo na rezultatih, človeške vire, zmogljivost za izvedbo zakonodaje EU, ter zmogljivost za izvajanje reform in programov javnih naložb ter za zmanjšanje upravnega bremena. Ukrepi se morajo osredotočiti na ozka grla, pa tudi na krepitev zmogljivosti za obravnavo novih nalog, vključno z nalogami, povezanimi z vključevanjem blažitve podnebnih sprememb in prilagajanja nanje v programe. Poleg tega se lahko s „tehnično pomočjo“, ki je na voljo pri vseh skladih SSO, okrepijo zmogljivosti organov, vključenih v izvajanje programov skladov SSO.

PRILOGA II: PREDNOSTNE NALOGE SODELOVANJA

Čezmejno, transnacionalno in medregionalno sodelovanje v okviru ESRR

Čezmejna in transnacionalna območja, ki si delijo pomembne geografske značilnosti (jezera, reke, morske bazene ali gorska območja) morajo podpirati skupno upravljanje in spodbujanje svojih naravnih virov, varovati biotsko raznovrstnost in ekosistemske storitve, razvijati celovito čezmejno obvladovanje naravnega tveganja, obravnavati onesnaževanje teh območij ter izvajati skupno prilagajanje podnebnim spremembam ter ukrepe za preprečevanje in obvladovanje tveganja, zlasti glede zaščite pred poplavami in obalne zaščite.

Za doseganje kritične mase je lahko sodelovanje še zlasti učinkovito na področju raziskav in inovacij ter IKT s spodbujanjem inovativnih grozdov, centrov usposabljanja in poslovnih inkubatorjev ter pametnih povezav med poslovnim sektorjem ter raziskovalnimi in visokošolskimi središči. Treba je spodbujati tudi razvoj skupnih pristopov pametne specializacije, regionalnih partnerskih ustanov in sovlagateljskih platform. Spodbujanje partnerstev med izobraževalnimi ustanovami ter izmenjav študentov in učiteljev prav tako prispeva k doseganju kritične mase.

Ekonomije obsega, ki jih je mogoče doseči s čezmejnimi in transnacionalnimi sodelovanjem, so pomembne za naložbe, povezane s souporabo skupnih javnih storitev, zlasti na področju predelave odpadkov in čiščenja voda, zdravstvene infrastrukture, izobraževalnih objektov in opreme, dostopnosti, socialne infrastrukture, IKT, infrastrukture raziskav in inovacij, zelene infrastrukture, sistemov obvladovanja nesreč ter reševalnih služb. Spodbujanje mehkega sodelovanja na teh področjih (zdravstveno zavarovanje, razvoj skupnih programov izobraževanja in usposabljanja, usklajevanje vozniških redov in izdajanja vozovnic ali uvedba novih povezav javnega prometa, postopki ocenjevanja tveganja) lahko nadalje poveča varčevanje in kakovost življenja.

Na področju čezmejne omrežne infrastrukture bi se programi transnacionalnega sodelovanja lahko osredotočili na zagotavljanje podpore za usklajeno načrtovanje prometne infrastrukture (vključno s TEN-T) ter razvoj okolju prijaznih in interoperabilnih načinov prevoza v večjih geografskih območjih. Čezmejno sodelovanje, zlasti v manj razvitih regijah, bi se lahko osredotočilo na manjkajoče čezmejne povezave, ki pomenijo ozka grla za prometne tokove. Razvoj elektroenergetskih omrežij za večjo porabo električne energije, proizvedene iz obnovljivih virov, bi se lahko okrepil s transnacionalnim in čezmejnimi sodelovanjem pri vlaganju v določene dele infrastrukturnih omrežij.

Posebno vprašanje za čezmejno sodelovanje je krepitev čezmejnih storitev trga dela za spodbujanje mobilnosti delavcev prek meja. To je mogoče doseči s spodbujanjem čezmejnih platform za iskanje zaposlitve ali svetovalnih središč, pa tudi sodelovanjem med sindikati, zavodi za zaposlovanje in drugimi akterji na trgu dela. Ključnega pomena je, da se podpira razvoj enostavnih in hitrih postopkov za medsebojno priznavanje kvalifikacij in sporazumov o davkih, socialnem in zdravstvenem zavarovanju ter drugih vprašanjih, povezanih z delom.

Cilj *medregionalnega* sodelovanja mora biti povečanje učinkovitosti kohezijske politike s spodbujanjem izmenjave izkušenj med regijami in mesti, da bi se izboljšala zasnova in izvajanje operativnih programov pri cilju naložbe v rast in nova delovna mesta. Zlasti mora medregionalno sodelovanje spodbujati sodelovanje med inovativnimi raziskovalno intenzivnimi grozdi ter izmenjave med raziskovalnimi ustanovami na podlagi izkušenj „regij znanja“ in „raziskovalnega potenciala v konvergenčnih in najbolj oddaljenih regijah“ iz

sedmega okvirnega programa za raziskave.

Izboljšanje upravljanja je prav tako pomemben vidik transnacionalnih in čezmejnih programov, zlasti tistih, ki obravnavajo čezmejni kriminal in varnost, vključno s financiranjem krepitve zmogljivosti carinskih sistemov. Dejavnosti bi morale dopolnjevati ukrepe, ki se financirajo iz Sklada za notranjo varnost⁶⁹, vključno z izboljšanjem policijskega sodelovanja, izmenjave in dostopa do informacij, preprečevanja kriminala in boja proti čezmejnemu kriminalu, pa tudi resnemu in organiziranemu kriminalu na splošno, ter dobrega upravljanja in boja proti korupciji.

EU mora izkoristiti prednosti posebnega in geostrateškega položaja najbolj oddaljenih regij v njihovih geografskih območjih (Atlantik, Karibi in Indijski ocean) ter jih v celoti vključiti v svoje politike. Teritorialno sodelovanje, ki vključuje najbolj oddaljene regije, je tako treba izboljšati, okrepiti in spodbujati.

Prispevek glavnih programov k makroregionalnim strategijam in strategijam za morske bazene

Cilj makroregionalnih strategij je vzpostavitev sodelovanja med državami ali ozemlji s spodbujanjem lokalnih in regionalnih akterjev, da uskladijo politike in financiranje ter opredelijo skupna vprašanja, rešitve in ukrepi. Poleg tega so strategije za morske bazene ključnega pomena za uspešno izvajanje celostne pomorske politike⁷⁰.

Učinkovite makroregionalne strategije in strategije za morske bazene zahtevajo uspešno mobilizacijo sredstev EU. Programi, ki so sofinancirani iz vseh skladov SSO, morajo zato dati prednost dejavnostim, ki izhajajo iz strategij, organizirati posebne razpise ali dati prednost tem dejavnostim v izbirnem postopku. Transnacionalni programi lahko zagotovijo potrebni okvir za podporo spektru politik in sredstev, ki so potrebni za izvajanje makroregionalnih strategij in strategij za morske bazene.

Ključni ukrepi iz različnih tematskih ciljev, ki bi se lahko financirali iz skladov SSO v okviru makroregionalnih strategij, morajo vključevati vzpostavljanje evropskih prometnih koridorjev, vključno s podporo za posodobitev carine; preprečevanje naravnih nesreč ter pripravljenost in odziv nanje, gospodarjenje s povodji, zeleno infrastrukturo, celostno pomorsko sodelovanje prek meja in sektorjev, omrežja na področju raziskav in inovacij ter IKT, upravljanje skupnih morskih virov v morju in varstvo biotske raznovrstnosti morij.

Transnacionalno sodelovanje v okviru ESS

ESS podpira transnacionalno sodelovanje med partnerji na nacionalni in/ali regionalni ravni iz vsaj dveh držav članic, da bi se z vzajemnim učenjem povečala učinkovitost politik, ki jih podpira ESS. Transnacionalno sodelovanje lahko vključuje različne zainteresirane strani, kot so organi javnega prava, posredniška telesa, socialni partnerji in nevladne organizacije. Zajema lahko vsa področja, ki spadajo v področje uporabe ESS, vendar ima vzajemno učenje največjo dodano vrednost na področjih iz priporočil Sveta. Države članice se lahko odločijo sodelovati na prožen način. V tem primeru lahko izberejo teme za transnacionalne dejavnosti in vzpostavijo ustrezne mehanizme izvajanja, ki najbolj ustrezajo njihovim potrebam.

⁶⁹ COM(2011) 753 final, Predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi instrumenta finančne podpore na področju policijskega sodelovanja, preprečevanja kriminala in boja proti njemu ter kriznega upravljanja v okviru Sklada za notranjo varnost.

⁷⁰ Sklepne ugotovitve Sveta z dne 16. novembra 2010.

Komisija bo poleg tega spodbujala transnacionalne dejavnosti z vzajemnim učenjem in usklajenimi ali skupnimi ukrepi za omejeno število tem, ki jih je odobril Odbor Evropskega socialnega sklada. S tem namenom bo Komisija upravljala platformo na ravni EU za lažjo izmenjavo izkušenj, krepitev zmogljivosti in mreženje ter razširjanje pomembnih rezultatov. Prav tako bo za okrepitev potenciala transnacionalnega sodelovanja in čim večjo učinkovitost ustreznih ukrepov razvila usklajen okvir izvajanja, vključno s skupnimi merili za upravičenost, vrstami in časovno razporeditvijo ukrepov, pa tudi skupne metodološke pristope za spremljanje in vrednotenje.